

PAPER DETAILS

TITLE: Egitim Kurumlarinda Öğrenciler Arasinda Yayginlasan Siddet: Okul Zorbaligi Üzerine
Bibliyometrik Bir Arastirma

AUTHORS: Fatih SEYRAN,Nermin GÜRHAN

PAGES: 1690-1723

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1771189>

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Prevalent Violence Among Students in Education Institutions: A Bibliometric Research on School Bullying

Fatih Seyran
Nermin Gürhan

Article Information

CrossMark

DOI: 10.29299/kefad.938023

Received: 16.05.2021

Revised: 06.06.2021

Accepted: 20.10.2021

Keywords:

School Bullying,
Bibliometric Analysis,
Web of Science

Abstract

Bullying behavior in schools is not only workplace violence witnessed by teachers, but also social environmental violence that students experience outside the family. Apart from educational sciences, school bullying, which is also the subject of research in the fields of working life, public health and psychology, is addressed with different dimensions in the studies. The aim of this study is to identify the themes related to "school bullying" in the literature and to prepare a foundation that will contribute to research orientations on the subject. As part of the study, the concept of "school bullying" in the Web of Science (WoS) database was scanned as the subject of the articles. A total of 668 published research papers in English were included for the assessment. In the study conducted by bibliometric analysis method, R and VOSviewer software were used. A total of 1658 authors have written articles published through 299 different publication sources that deal with the topic of school bullying. The types of journals that most cover the topic of school bullying have been found to be in psychology and education. The countries that have done the most research on this subject have been the USA, China, Australia, Great Britain, Sweden, Italy and Taiwan.

Eğitim Kurumlarında Öğrenciler Arasında Yaygınlaşan Şiddet: Okul Zorbalığı Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma

Makale Bilgileri

CrossMark

DOI: 10.29299/kefad.938023

Yükleme: 16.05.2021

Düzeltilme: 06.06.2021

Kabul: 20.10.2021

Anahtar Kelimeler:

Okul Zorbalığı,
Bibliyometrik Analiz,
Web of Science

Öz

Okullarda yaşanan zorbalık davranışları, sadece öğretmenlerin tanık olduğu bir işyeri şiddeti değil, aynı zamanda öğrencilerin aile dışında yaşadıkları bir sosyal çevre şiddetidir. Eğitim bilimlerinin dışında çalışma hayatı, halk sağlığı ve psikoloji alanlarının da araştırma konusu olan okul zorbalığı, yapılan çalışmalarda farklı boyutları ile ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı; literatürde yer alan "okul zorbalığı" ile ilgili temaları belirlemek ve konuyla ilgili araştırma yönelimlerine katkı sağlayacak bir zemin hazırlamaktır. Çalışma kapsamında makalelerin konu içeriği olarak Web of Science (WoS) veri tabanındaki "okul zorbalığı" kavramı taranmıştır. Değerlendirme için toplam 668 adet yayımlanmış İngilizce araştırma makalesi kapsama dahil edilmiştir. Bibliyometrik analiz yöntemi ile yapılan çalışmada R ve VOSviewer yazılımları kullanılmıştır. Okul zorbalığı konusunu işleyen 299 farklı yayın kaynağı üzerinden yayınlanan makaleleri toplamda 1658 yazarın kaleme aldığı saptanmıştır. Okul zorbalığı konusunu en çok ele alan dergi türlerinin psikoloji ve eğitim alanında olduğu görülmüştür. Bu konuda en çok araştırma yapan ülkeler; ABD, Çin, Avustralya, İngiltere, İsveç, İtalya ve Tayvan olmuştur.

Sorumlu Yazar: Fatih Seyran, PhD, T.C. Sağlık Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Türkiye, fatihseyran@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8546-1145

Nermin Gürhan, Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Türkiye, nermingurhan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3472-7115

Bu çalışma, 15-16 Nisan 2021 tarihlerinde çevrimiçi gerçekleştirilen Uluslararası Disiplinlerarası Şiddet Kongresi'nde "Web of Science Veritabanına Dayalı Bibliyometrik Bir Değerlendirme: Okul Zorbalığı" başlığıyla özet bildiri olarak sunulmuştur.

Atıf için: Seyran, F., & Gürhan, N. (2021). Eğitim kurumlarında öğrenciler arasında yaygınlaşan şiddet: okul zorbalığı üzerine bibliyometrik bir araştırma. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1690-1723.

Giriş

Öğretmenlerin okul ortamlarında meslektaşları tarafından yaygın olarak işyeri şiddeti türlerinden biri olan mobbing davranışlarına maruz kaldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrenciler arasındaki farklı türdeki şiddet davranışları da son dönemde dikkat çekmektedir (S. Akgün ve Temli Durmuş, 2020; Ertürk, 2015; Kızıltan, 2019; Tosun ve Bostancı, 2019). Okul arkadaşının eşyasını saklamaktan onu aşağılamaya, tartaklamaya, ona tekme ve omuz atmaya kadar bir dizi olumsuz davranışın öğrenciler arasında çoğu zaman sistematik bir şekilde devam ettiği görülmektedir (Chan and Wong, 2019; Hamurcu, 2020; Kurtça, Çağlar, ve Özcan, 2020). Genellikle çocuklar ve gençler arasında ortaya çıkan akran zorbalığının en yoğun yaşandığı yerler de yine okullar olmaktadır (Gürhan, 2017).

Okul zorbalığı konusu ilk kez 1970'li yıllarda İskandinavya'da yapılan sistematik çalışmalar ile bilimsel literatürde yer almaya başlamıştır (Olweus, 1977). Olweus (1993), okul zorbalığını bir öğrencinin başka bir öğrenci veya öğrenciler tarafından kasıtlı şekilde sürekli saldırgan davranışlara maruz kalması ve bu davranışlara karşı kendisini koruyamaması olarak tanımlamaktadır.

Okul zorbalığı, öğrenciler arasında sözlü, fiziksel, ilişkisel ve siber şiddet olayları şeklinde genel olarak dört farklı türde ortaya çıkmaktadır (Zhang ve ark., 2019). Bu davranışlara maruz kalan öğrenciler acı ve üzüntü yaşamakta, kendisine zorbalık yapan kişiye karşı koyması mümkün olmadığı için korku ve endişe yaşayabilmektedir. Genellikle ergenler arasında yaşanan okul zorbalığı, mağdurlar kadar failler için de olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Okul başarısızlığına zemin hazırlayabilen söz konusu sorunlu davranışlar, toplum yanlısı davranış becerilerinin ve psikolojik iyiliklerin üzerinde de olumsuz yönde etkilere neden olabilmektedir (Burnukara ve Uçanok, 2012). Okul zorbalığına maruz kalan mağdur çocukların psikososyal gelişimleri sadece eğitim dönemlerinde değil, ileriki yaşlarda da olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Gaffney ve ark., 2019). Bireylerin kişilik gelişimlerini ve akademik başarılarına da zarar veren okul zorbalığı; sosyal hayatta ise içe kapanma, özgüven eksikliği ve depresif davranışlara neden olabilmektedir (Gürhan, 2017; Ünalı ve Şahin, 2012).

Okullarda zorbalık davranışları sergileyen öğrenciler, genellikle kendi isteklerini karşı tarafa zorla yaptırmak isteyenlerin arasında yer almaktadır. Söz konusu zorba öğrencilerin çoğunlukla ailelerinde de şiddet gördüğü, okul dışında maruz kaldıkları haksızlıkların ve hakaretlerin sonucunda ise benzer davranışları uygulayabildikleri görülmektedir. Fitzgerald (1999), çocukların okullarda zorbalık yapmalarının temel nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Aile içi şiddete tanık olan veya maruz kalan çocuklar, şiddet davranışlarını model alarak öğrenmektedir. Daha sonra ise ilişki kurduğu çocuklarla da benzer şekilde temas kurmaya çalışır.
- Aileleri ile zayıf ilişkisi olan çocuklar, diğer çocuklara ve yetişkinlere yönelik olumsuz tutum geliştirmektedir.

- Ebeveynleri tarafından olumsuz davranışlar gören ve ihmal edilen çocuklar, başkalarına karşı da olumsuz davranışlar sergileyebilir ve zorbalık yapabilir.
- Düşük benlik algısına sahip olan çocuklar, başkaları tarafından ilgi görmek ve güçlü olduklarını hissettirmek için saldırgan davranışlarda bulunabilir (Fitzgerald, 1999).

Kendilerine zorbalık yapılan öğrencilerin ise çoğunlukla içlerine kapanık, utanç duyan, kendilerini iyi ifade edemeyen ve değersiz gören öğrenciler olduğu belirtilmektedir (Özbilen ve Canbulat, 2017). Yapılan çalışmalarda genel olarak okul zorbalığına maruz kalma açısından öğrencilerin cinsiyete göre farklılık göstermediği, bunun yanında erkeklerin zorbalık davranışlarını kızlara göre daha fazla sergiledikleri, erkeklerin genellikle fiziksel veya sözlü zorbalığa karıştığı, kızların ise dışlama ve aşağılama gibi ilişkisel zorbalığa daha yatkın olduğu ortaya çıkmıştır (Ayrar ve ark., 2012; Burnukara ve Uçanok, 2012; Gaffney, Ttobi, ve Farrington, 2019; Gürhan, 2017; J. Wang, Iannotti, ve Nansel, 2009; Yelboğa ve Koçak, 2019). Bunun yanında, erkek öğrencilerde zorbalık davranışlarının sadece fiziksel olarak değil, kimi zaman okullara ateşli silah taşımak suretiyle gerçekleştiği de görülebilmektedir (Docherty ve ark., 2020). Bu noktada özellikle okullarda yönetici seçimi süreçlerinde örgütsel ve yönetsel davranışların niteliği ile grup aidiyetlerinden kaynaklanan dış etkiler önem kazanmaktadır (Erdemir ve Erdem, 2018).

Teknolojik aygıt kullanımının önceki yıllara göre yaygınlaştığı 2019 yılında Çin’de 4034 üniversite öğrencisi ile yapılan bir araştırmada okullarda yaşanan siber zorbalığın arttığı görülmüştür. Buna göre; zorbalık mağduriyeti yaygınlık oranları sözlü için %41,7, ilişkisel için %33, fiziksel için %24,1 ve siber için %8,5 iken, zorbalık yapma oranları sözlü için %21, ilişkisel için %14,3, fiziksel için %12,7 ve siber için %4,4 olarak saptanmıştır (Zhang ve ark., 2019). Hong Kong’da 1893 öğrenci ile yapılan bir araştırmaya göre geleneksel okul zorbalığı ile siber zorbalığın birbiriyle pozitif yönde ilişki içinde olduğu ortaya çıkmıştır (Chan ve Wong, 2019). Wang ve arkadaşlarının (2019) Çin’de 5726 ortaokul öğrencisi ile yaptığı çalışmada araştırmada çocuklukta kötü muamele deneyimleri olanların, okul zorbalığına yatkınlıkları incelenmiştir. Araştırma sonucunda fiziksel ve duygusal ihmal yaşayan öğrencilerin, okul zorbalığına dahil olma riskinin arttığı görülmüştür. Aynı araştırmada birden fazla türde çocuklukta kötü muameleye maruz kalan öğrencilerin, benzer şekilde okul zorbalığının daha fazla türüne katıldığı ortaya çıkmıştır.

Okul zorbalığı aynı zamanda öğretmenler için de bir işyeri şiddeti olarak değerlendirilebilir. Öğretmenler, görev yaptıkları okullarda kimi zaman öğrencileri ve yakınları tarafından şiddete uğramaktadır. Longobardi ve arkadaşları (2019), yaptıkları meta analiz çalışmasında öğretmenlere yönelik öğrenci şiddeti yaygınlığını incelemiştir. Bu çalışma sonucunda son 2 yıl içinde öğretmenler tarafından bildirilen şiddet mağduriyeti yaygınlığının %53’lük bir havuzlanmış yaygınlık ile %20 ila %75 arasında değiştiği görülmüştür. Aynı araştırma sonucuna göre öğretmenlerin meslek süresi boyunca %37,79’luk bir havuzlanmış yaygınlık ile %32 ila %40 arasında değişen oranlarda öğrencileri

tarafından şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir (Longobardi ve ark., 2019). Eğitim Bir-Sen'in (2019) raporuna göre Eylül 2017-Kasım 2019 yılları arasında Türkiye'deki eğitim kurumlarında 94 öğretmen ve eğitim çalışanı değişen tür ve düzeyde öğrenci ve yakınları tarafından şiddet içerikli eyleme maruz kalmıştır. Türkiye'de öğretmenlere yönelik 2017 yılında 20, 2018 yılında 34 ve 2019 yılında 40 şiddet içerikli eylem görülmüştür (Eğitim Bir-Sen, 2019). Bunun yanında öğretmenlerin öğrenciler arasındaki zorbalık davranışlarını engelleyebilecek en yakın tanıklar olduğu da söylenebilir. Özbilen ve Canbulat (2017) tarafından öğretmenlerin okul zorbalığı ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin tutumlarını inceledikleri bir araştırma yapılmıştır. Aynı çalışma sonucunda kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre okul zorbalığı konusunda daha duyarlı ve bilgili olduğu görülmüşken, kıdem, branş, görev yapılan yerleşim yeri ve olumsuz öğrenci davranışlarına yönelik hizmet içi eğitim alma durumlarına göre ise anlamlı farklılıkların olmadığı ortaya çıkmıştır (Özbilen ve Canbulat, 2017).

Norveç Ulusal Zorbalıkla Mücadele kampanyasına paralel olarak geliştirilen Olweus Zorbalık Önleme Programı (1983-1985) sayesinde okul zorbalığında yaklaşık %50 azalma olduğu görülmüştür (Smith, 2013). Çok paydaşlı bir katılımın esas alındığı bu programda; komite toplantıları, personel eğitimleri ve tartışma grupları oluşturulmasına odaklanılmaktadır. Okul içinde zorbalıklara karşı anında müdahale ve denetleme bandireysel düzey bileşenlerini, zorbalığı önleme konusunda düzenli sınıf toplantıları ve kararlar sınıf düzeyinde bileşenleri, okul programını desteklemek için toplumun farkındalığı ve ortaklığını kapsayan katılımlar ise topluluk düzeyinde bileşenleri oluşturmaktadır (Demir ve Küçük, 2020).

Değişen teknolojik şartlar da dikkate alındığında özellikle gençler arasında yaygınlaşan siber zorbalık davranışları okullarda da görülebilmektedir. Bu nedenle okul zorbalığının önlenmesine yönelik daha güncel ve kapsamlı uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda okul zorbalığına ilişkin yapılan bilimsel araştırmalar da giderek önem kazanmaktadır. Araştırmacıların okul zorbalığı konusunda ortaya koyduğu farklı çalışmalar sayesinde eğitim ortamlarının daha güvenli olması sağlanabilmektedir. Bu çalışmanın amacı "okul zorbalığı" ile ilgili literatürde yer alan ana temaları belirlemek ve bu kavrama yönelik gelecek araştırma yönelimlerine katkı sağlayacak bir zemin hazırlamaktır. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada "okul zorbalığı" ile ilgili yayınların bibliyometrik analizine yer verilmiştir.

Belirli bir alanda yapılan çalışmaların bütüncül şekilde ele alınabilmesi amacıyla literatürün sistematik şekilde taranması diğer araştırmacılara yol gösterici olabilmektedir. Bibliyometrik analiz seçeneği ise tıp, bilişim ve eğitim gibi farklı alanlarda özellikle kapsamlı ve karmaşık sistematik taramalarda tercih edilmeye başlanan dikkat çekici ve yenilikçi bir yöntemdir (Köse ve ark., 2020; Moura ve ark., 2020; Singh ve Gochhait, 2020). Pritchard (1969) tarafından istatistiksel bibliyografya yerine önerilen bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaların kapsamlı ölçümüne dayanan sistematik, şeffaf ve tekrarlanabilen bir inceleme sürecini sunma avantajına sahiptir (Aria ve Cuccurullo, 2017).

Bibliyometri analizleri sayesinde çeşitli dönemlerde yayınlanmış olan çok sayıda ve farklı türdeki bilimsel yayın, belirli kriterler tercih edilerek sayı yöntemleri ile analiz edilebilmektedir (Osareh, 1996).

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Yapılan literatür incelemesinde aile içi şiddet, cinsel şiddet ve partner şiddeti alanında yapılan bibliyometrik çalışmalara (Brilhante ve ark., 2016; Franco ve ark., 2009; Martins ve Nascimento, 2017; Moura ve ark., 2020; Wu ve ark., 2020) benzer şekilde gençler arasında yaşanan zorbalık davranışlarını konu alan sınırlı sayıda bibliyometrik çalışmanın olduğu görülmüştür. Bu çalışmaların gençlerin internet ortamlarında yaşadığı zorbalık davranışları ile sosyokültürel, ırka dayalı veya etnik farklılıkları incelediği görülmüştür (Cabrera ve ark., 2019; González-Moreno, Cuenca-Piqueras, ve Fernández-Prados, 2020). Gençlerin okul zorbalığı davranışlarını konu alan çalışmaları kapsayan bibliyometrik bir analize ise rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu çalışmanın söz konusu boşluğun doldurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bir halk sağlığı sorunu olan şiddet davranışları, teşhis ve tedavi gereksinimleri nedeniyle sağlık yönetiminin de ilgi alanına girmiş görünmektedir. Ayrıca bu çalışmanın okul zorbalığına ait araştırmaların yönünü ve eğilimlerini göstermesi açısından ileride araştırma yapmayı düşünen araştırmacılara da yol gösterebileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Çalışmanın anahtar kelimeleri “okul zorbalığı (school bullying)” şeklinde Web of Science (WoS) veri tabanında konu içeriği olarak taranmıştır. Veri olarak öncelikle WoS veri tabanındaki 2020 yılının sonuna kadar yayınlanmış olan araştırma makaleleri kaydedilmiştir. WoS veri tabanındaki söz konusu makalelerin toplamda 668 adetinin İngilizce, 42 adetinin İspanyolca, 14 adetinin Fransızca, 8 adetinin Portekizce, 12 adetinin Rusça, 5 adetinin Almanca, 4 adetinin Çekçe, 3 adetinin Türkçe, 3 adetinin Hırvatça, 1 adetinin Çince, 1 adetinin Yunanca, 1 adetinin Slovakça ve 1 adetinin Litvanca dillerinde yayınlandığı görülmüştür. Analizler sırasında terminolojik uyumsuzluk yaşanmaması amacıyla İngilizce dışındaki diğer araştırma makaleleri çalışma kapsamından çıkartılmıştır. Bibliyometrik analiz yöntemi ile yapılan bu çalışmanın sonuçları; Aria ve Cuccurullo (2017) tarafından geliştirilen “Bibliometrix” paket R programı dışında, ayrıca Eck ve Waltman (2010) tarafından geliştirilen VOSviewer yazılımı ile görselleştirilmiştir.

Araştırmanın Etik İzni

Araştırma için incelenen veriler kamuya açık bir veri tabanından elde edildiği için, etik kurulu izni gerekli değildir.

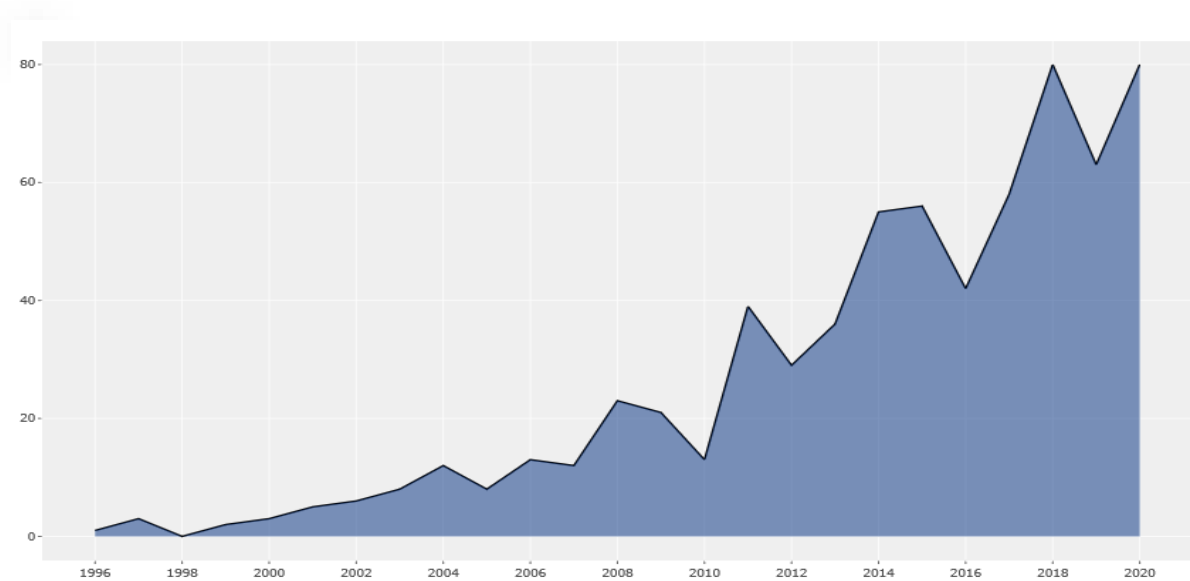
Bulgular

Tablo 1’de okul zorbalığı konulu makalelerin genel özellikleri sıralanmıştır. WoS veri tabanından toplam 668 İngilizce araştırma makalesi elde edilmiştir. 299 farklı kaynak üzerinden yayınlanan bu makalelerin toplamda 1658 yazar tarafından kaleme alındığı görülmüştür. Makale başına ortalama atıf sayısı 30’dur. Yazar başına düşen makale sayısı 0,4 iken, makale başına düşen yazar sayısının 2,48 olduğu, işbirliği indeksinin ise 2,81 olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Okul zorbalığı konulu makalelerin genel özellikleri

İncelenen Yıllar	1996-2020
Toplam Makale	668
Yayın Kaynağı	299
Yazarların Anahtar Kelimeleri Sayısı	1343
Makale Başına Ortalama Atıf	30
Yıllık Ortalama Atıf	2,97
Yazar Sayısı	1658
Tek Yazarlı Makale	89
Makalelerde Birden Fazla Yazar	1569
Yazar Başına Düşen Makale	0,4
Makale Başına Düşen Yazar	2,48
İşbirliği İndeksi	2,81

İncelenen dönem (Şekil 1) içerisinde 1996-2010 yılları arasında toplam 199 olan makale sayısı, 2011 ila 2020 yılları arasında en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu dönemde Özellikle son 5 yılda hızlı bir şekilde artan yayınlar, 2016’da 42, 2017’de 58, 2018’de 80, 2019’da 63 olurken, 2020 yılında ise 80’e ulaşmıştır.

Şekil 1. Okul zorbalığı konulu makalelerin yıllık yayın sayısı

1996-2020 yılları arasında incelenen toplam 668 makaleden WoS veri tabanı içerisinde en fazla atıf alan ilk 5 makale Tablo 2’de gösterilmiştir. Wang ve arkadaşları (2009) tarafından yayınlanan “Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Ergenler Arasında Okul Zorbalığı: Fiziksel, Sözlü, İlişkisel ve Siber” başlıklı makale, okul zorbalığı konusunda WoS’ta en fazla atıf alan çalışma olmuştur. ABD’li 7182 ergen arasında yapılan bu araştırma sonucunda son 2 ayda en az bir kez okulda başkalarına zorbalık yapma

veya zorbalığa uğrama yaygınlığı fiziksel olarak %20,8, sözlü olarak %53,6, sosyal olarak %51,4 ve elektronik ortamda ise %13,6 olarak saptanmıştır.

Tablo 2. *En fazla alıntı yapılan okul zorbalığı konulu makaleler*

Yazar, Yıl, Yayın	Makale, DOI	Atıf
WANG J, 2009, J ADOLESCENT HEALTH (J. Wang ve ark., 2009)	School Bullying Among Adolescents in the United States: Physical, Verbal, Relational, and Cyber / 10.1016/j.jadohealth.2009.03.021	906
SOLBERG ME, 2003, AGGRESSIVE BEHAV (Solberg ve Olweus, 2003)	Prevalence Estimation of School Bullying with the Olweus Bully/Victim Questionnaire / 10.1002/ab.10047	853
JUVONEN J, 2008, J SCHOOL HEALTH (Juvonen ve Gross, 2008)	Extending the School Grounds? - Bullying Experiences in Cyberspace / 10.1111/j.1746-1561.2008.00335.x	584
WILLIAMS KR, 2007, J ADOLESCENT HEALTH (Williams ve Guerra, 2007)	Prevalence and Predictors of Internet Bullying / 10.1016/j.jadohealth.2007.08.018	439
SMITH PK, 2002, CHILD DEV (Smith ve ark., 2002)	Definitions of Bullying: A Comparison of Terms Used, and Age and Gender Differences, in a Fourteen-Country International Comparison / 10.1111/1467-8624.00461	405

Okul zorbalığı konusu bilimsel literatürde ilk kez Dan Olweus'un 1970'li yıllarda yaptığı çalışmalar ile yer almaya başlamıştır. Bu konudaki ilk ölçek çalışması ise "Zorba / Mağdur Anketi" ile 1983'te Norveç'te zorbalığa karşı ülke çapında bir kampanya ile bağlantılı olarak geliştirilmiştir (Gaffney, Ttofi, ve Farrington, 2019). WoS veri tabanı içerisinde 2003 yılında yayınlanan ve en fazla atıf alan ikinci makale de Olweus'un ikinci yazar ve Solberg'in sorumlu yazar olduğu çalışmadır. Bahsedilen çalışmada zorba ve mağduriyet değişkenlerinin işlevselliği ile okul zorbalığı yaygınlık tahmini çalışması yapılmıştır. Örneklemi Norveç'in Bergen kasabasındaki 37 okuldan 5171 öğrenciden oluşan bu çalışma sonucunda zorbalığa uğrayanların oranının %21,7 olduğu, diğer öğrencilere zorbalık yapma oranının ise %27,4 olduğu görülmüştür (Solberg ve Olweus, 2003).

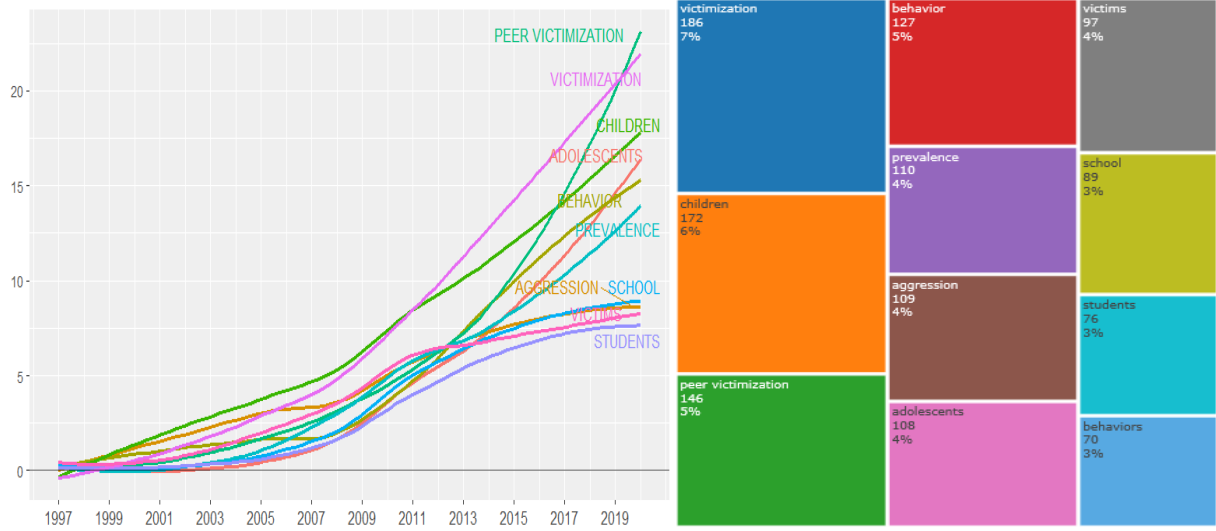
WoS veri tabanı içerisinde okul zorbalığı konulu en fazla atıf alan üçüncü makale, Juvonen ve Gross (Juvonen ve Gross, 2008) tarafından kaleme alınmıştır. İnternet kullanan ergenler arasında çevrimiçi zorbalık ile okul içi zorbalık davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaya katılan öğrencilerin %72'si en az 1 kez çevrimiçi zorbalık yaşadığını belirtmiştir. Siber zorbalığa maruz kaldığını söyleyen aynı öğrencilerin %85'inin ise okulda da zorbalık yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Williams ve Guerra'nın (2007) "*İnternet Zorbalığının Yaygınlığı ve Yordayıcıları*" başlıklı makalesi, teknolojik aygıtların günümüze göre daha az kullanıldığı bir çalışma olması açısından okullardaki siber zorbalık araştırmalarının ilk örnekleri arasında sayılabilir. Bu çalışmada öğrenciler arasındaki en yaygın zorbalık davranışlarının sözel, fiziksel ve ardından internet zorbalığı olduğu ortaya çıkmıştır. Fiziksel ve internet zorbalığının ortaokulda zirve yaptığı ve lisede azaldığı

görülmüştür. Sözlü zorbalığın ise ortaokulda zirveye ulaştığı ve lise boyunca nispeten yüksek kaldığı saptanmıştır. Aynı çalışmada ekeklerin kız öğrencilere göre fiziksel zorbalığı daha fazla bildirdiği, ancak internet ve sözlü zorbalık için cinsiyet farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Her üç zorbalık türünün de zorbalığı onaylayan normatif inançlar, olumsuz okul ortamı ve olumsuz akran desteği ile önemli ölçüde ilişkili olduğu saptanmıştır.

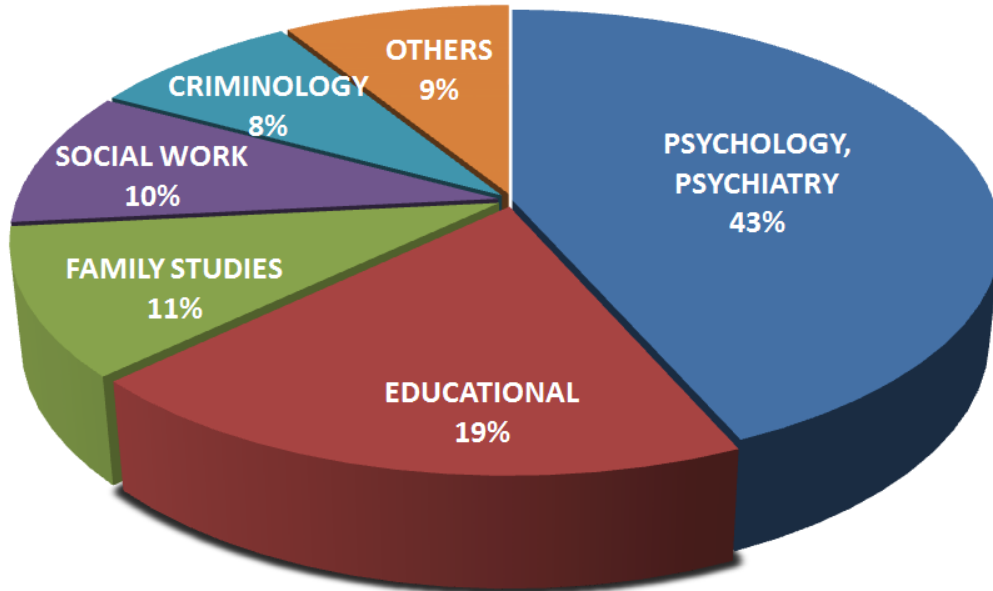
Smith ve arkadaşları (2002), *“Zorbalığın Tanımları: On Dört Ülkeli Uluslararası Karşılaştırmada Kullanılan Terimler ile Yaş ve Cinsiyet Farklılıklarının Karşılaştırması”* başlıklı makaleleri ile 14 farklı ülkede, 13 ana dilde zorbalığa benzer çeşitli terimlerin anlaşılmasını incelemiştir. WoS veri tabanında en fazla atıf alan beşinci makale olan bu araştırmaya alınan 8 ve 14 yaşındaki çocuklara zorbalık olabilecek veya olmayabilecek durumları sergileyen 25 farklı çizgi resim gösterilmiştir. Bu resimlerde çocuklar arasında farklı saldırganlık biçimleri (fiziksel saldırganlık, fiziksel zorbalık, sözlü saldırganlık ve sosyal dışlanma) karikatürize edilmiştir. Araştırma sonucunda, 8 yaşındaki çocukların 14 yaşındaki çocuklara göre daha az farklılaştırılmış bir terim anlayışına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 14 yaşındaki çocukların ise 8 yaşındaki çocuklara göre saldırganlık biçimlerine ilişkin daha fazla kelime zenginliğine ve ifade yeteneğine sahip olduğu görülmüştür.

“KeyWords Plus” atıf yapılan makalelerin içeriğinde yer alan WoS’a özel bir sistemdir. Bu veriler sayesinde bir makalenin referanslarının başlıklarında sıklıkla görünen, buna rağmen makalenin başlığında görünmeyen diğer kelimeler veya ifadeler gözden kaçırılmamaktadır. WoS’a özel bir algoritmaya dayanan KeyWords Plus, disiplinler arasında arama yapılarak atıfta bulunulan ortak referanslara sahip olan tüm makalelerin gücünü de artırmaktadır. Alıntı yapılan başlıklardan üretilen KeyWords Plus, değiştirilmeleri de mümkün olmaması yönüyle araştırmacılar için daha nitelikli bir sınıflandırma fırsatı sunmaktadır (Clarivate, 2018). Bu sınıflandırmaya göre okul zorbalığını konu alan araştırma makalelerinin anahtar kelimeleri incelendiğinde “zorbalık”, “çocuk”, “akran zorbalığı”, “davranış”, “yaygınlık”, “saldırganlık”, “okul” ve “öğrenciler” gibi kavramların “okul zorbalığı” kavramıyla birlikte sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Şekil 2). Anahtar kelimelerin gelişimlerine bakıldığında ise özellikle “akran zorbalığı” kavramının dikkat çekici şekilde araştırmalarda ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Okul zorbalığı konulu çalışmaların ilk 10 yıllık (1996-2015) süreçte yoğun şekilde kullanılan “çocuk”, “yaygınlık”, “öğrenciler”, “saldırganlık”, “programlar” ve “mağdurlar” anahtar kelimelerinden son 5 yıllık süreçte (2016-2020) “çocukluk”, “mağduriyet”, “akran zorbalığı” ve “okul” anahtar kelimelerine bir yönelim olduğu görülmektedir.

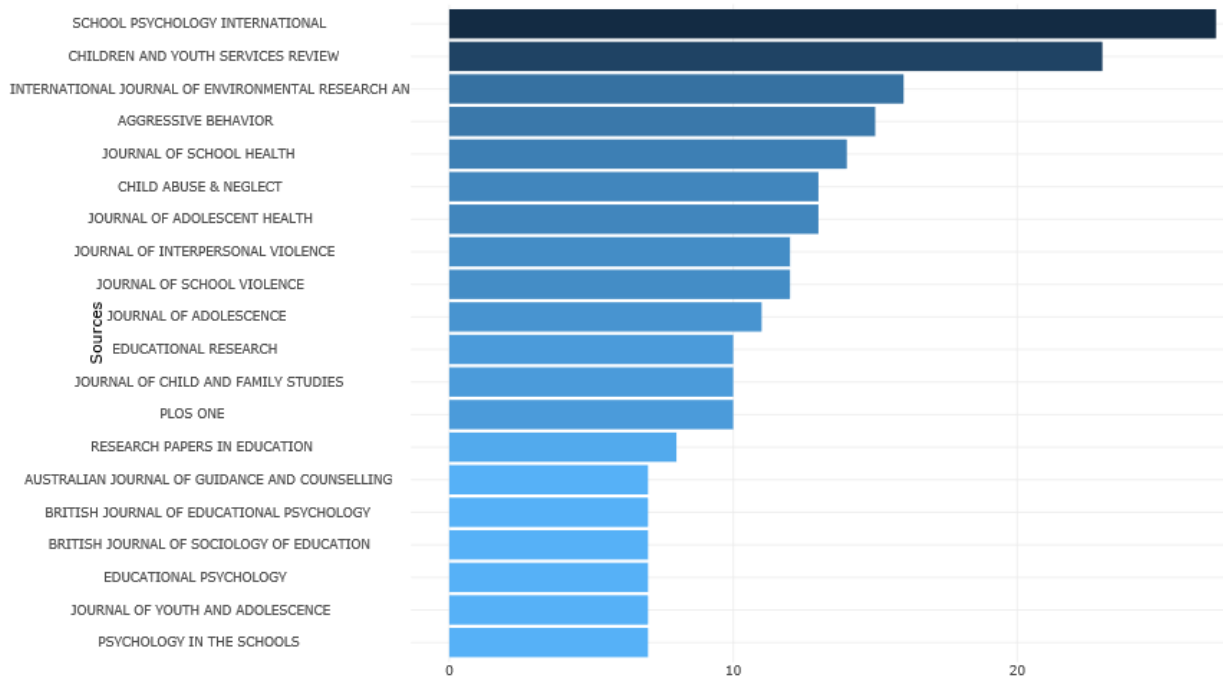
Şekil 2. Okul zorbalığı konulu makalelerin anahtar kelime oranları, gelişimi ve evrimi

Okul zorbalığı konusuna en fazla yer veren dergi türlerinin %43 oranında psikoloji ve psikiyatri alanında, %19 oranında eğitim alanında, %11 oranında aile araştırmaları alanında, %10 sosyal çalışma alanında ve %8 oranında suç bilimi alanında olduğu saptanmıştır (Şekil 3).

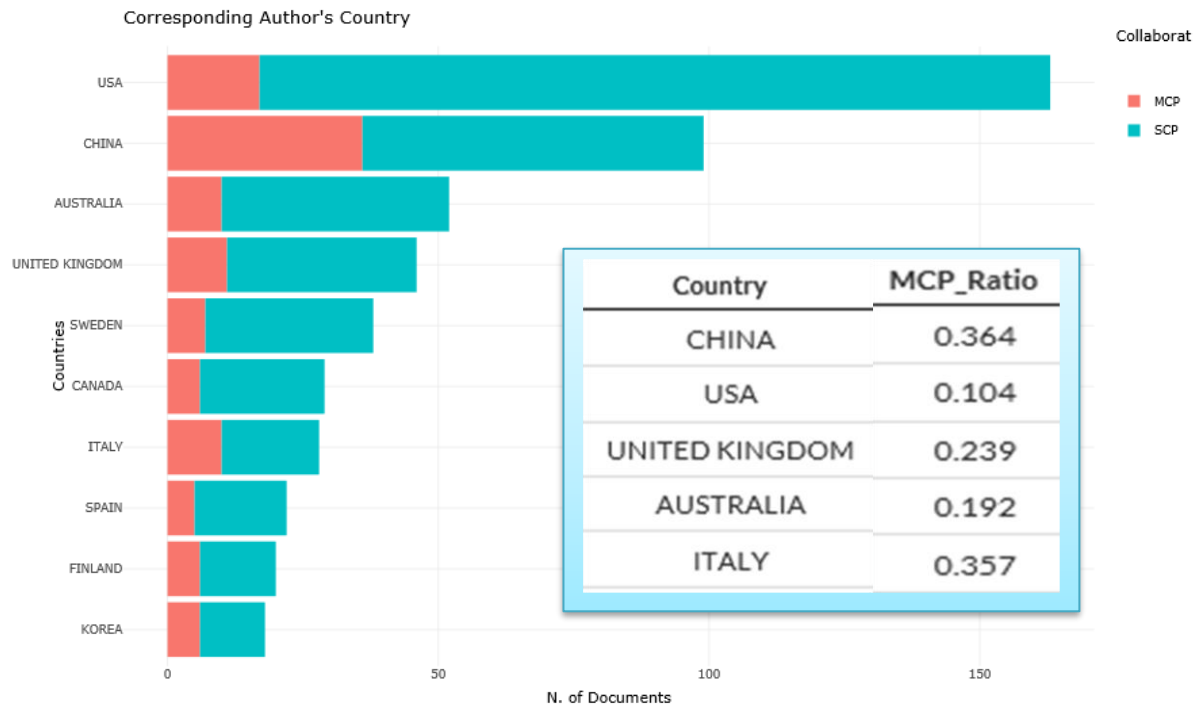
Şekil 3. Okul zorbalığı konusuna yer veren dergi türleri

Okul zorbalığı konusuna en fazla yer veren derginin 27 makale sayısı ile 1979 yılında yayın hayatına başlayan “School Psychology International” dergisine ait olduğu görülmektedir. Bu dergiyi 23 yayın sayısı ile çocuklara ve gençlere yönelik sosyal hizmet programları çalışmalarını kapsayan aylık multidisipliner bir dergi olan “Children and Youth Services Review” dergisi takip etmektedir. “International Journal of Environmental Research and Public Health” dergisi ise toplam 16 yayın sayısı ile okul zorbalığı konusuna en fazla yer veren dergiler sıralamasında üçüncü sırada yer almaktadır (Şekil 4). Bu konuda en fazla yayın yapan diğer dergilere bakıldığında ise “saldırgan davranışlar”, “okul şiddeti”, “çocuk istismarı” ve “ergen sağlığı” gibi kavramların dergi isimlerine seçildiği, bunların da dar ve özellikli alanlarda yayın yapan dergiler olduğu ve okul zorbalığı konusuna daha çok önem verdiği anlaşılmaktadır.

Şekil 4. Okul zorbalığı konulu makalelere en fazla yer veren dergiler

Okul zorbalığı zeka konusunda en çok yayın yapan 20 ülkenin uluslararası işbirliği düzeyleri incelenmiştir (Şekil 5). Ülkelerin kendi içindeki üretimi anlamına gelen SCP'ye karşılık, MCP ise birden fazla ülkenin işbirliği ile yapılan üretimini ifade etmektedir.

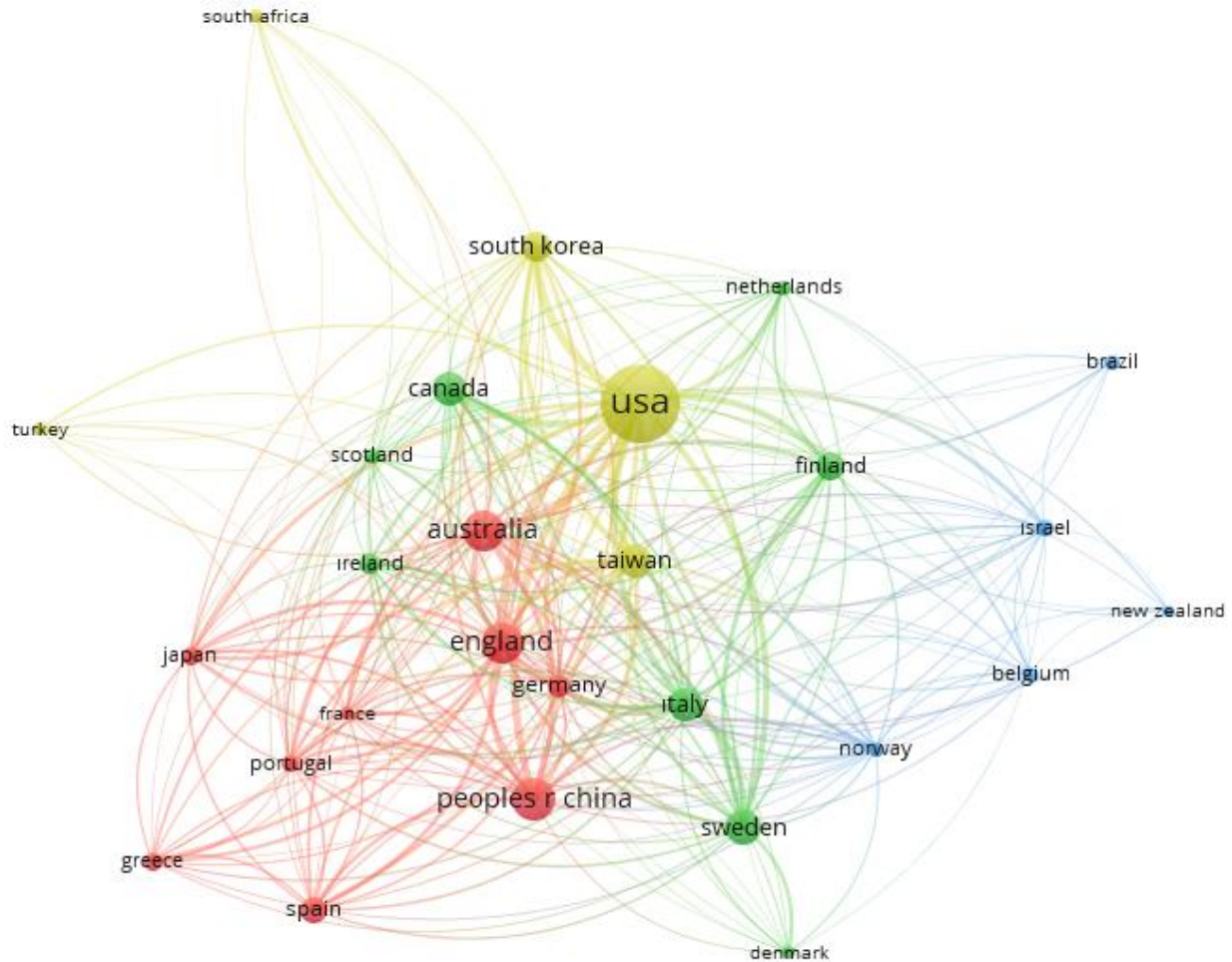

Şekil 5. Okul zorbalığı konulu makalelerin uluslararası işbirliği düzeyi

Şekil 5'e göre ABD'nin 163 yayın ile her ne kadar en fazla üretim yapan ülke olduğu görülse bile, MCP işbirliği oranının %10 oranında kaldığı, en fazla yayın yapan ilk 20 ülke içinde MCP kıyaslamasında ancak on sekizinci sırada olabildiği görülmektedir. Buna karşılık okul zorbalığı konusunda toplamda 99 yayın ile en çok yayın yapan ikinci ülke olan Çin'in %36 MCP işbirliği oranı ile MCP düzeyine göre bakıldığında ise ilk sırada yer aldığı saptanmıştır. Çin'i %35 MCP işbirliği oranı ile

İtalya takip ederken, İngiltere %24, Avustralya ise %19 MCP oranına sahip olduğu görülmüştür. Okul zorbalığı konusunda WoS veri tabanında 6 yayını olan Türkiye'nin ise MCP işbirliğinin olmadığı saptanmıştır.

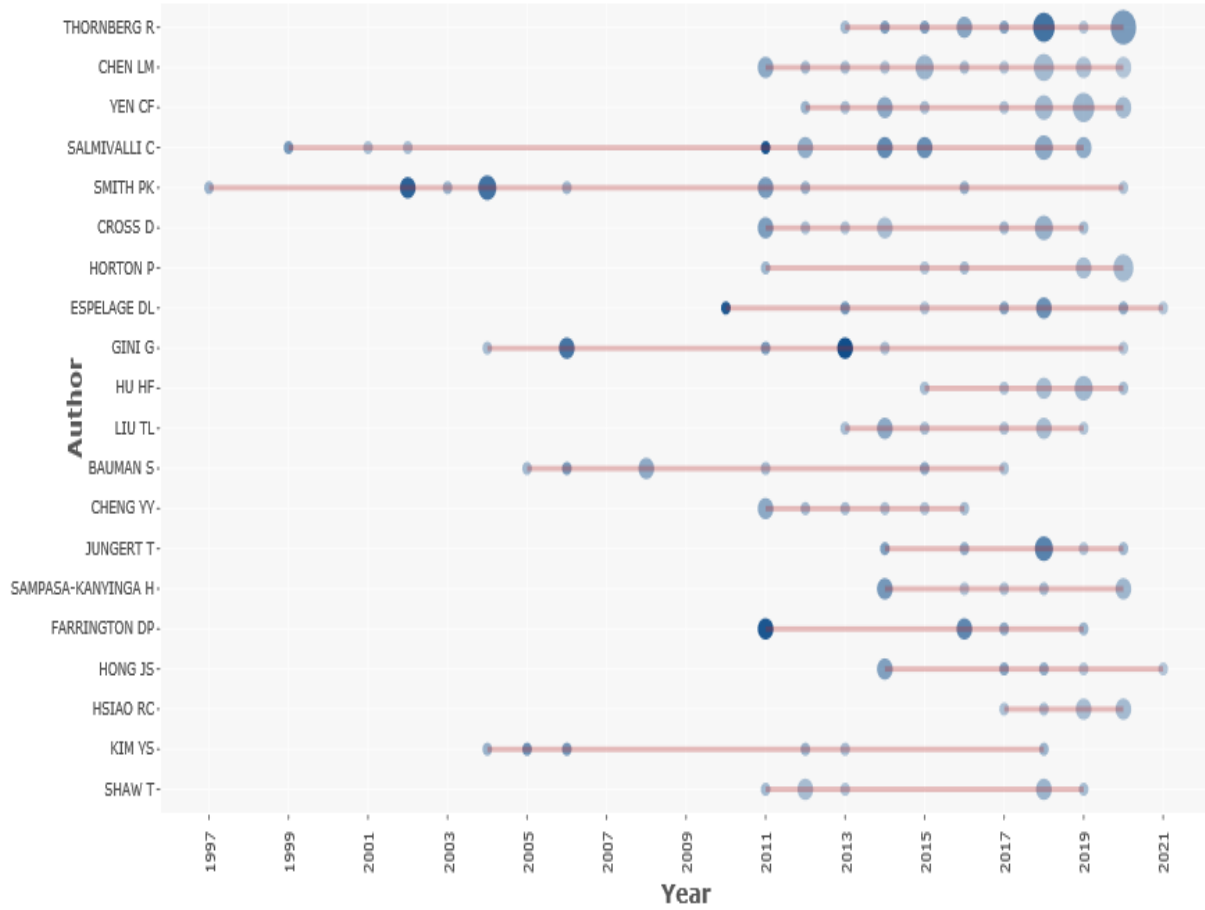
Okul zorbalığı konusunda yazılan makalelerin ülkelere göre atıf gücü ve atıf ağı incelenmiştir. Toplam 70 ülkenin katkı sağladığı alanyazın için 5 ve daha fazla makale yayınlayan 27 ülke değerlendirmeye alınmıştır (Şekil 6). ABD'nin 8647 atıf ve 970 bağlantı gücü sayısı ile birinci sırada olduğu görülmektedir. ABD'yi; 2927 atıf ve 486 bağlantı gücü sayısı ile İngiltere, 1858 atıf ve 344 bağlantı gücü sayısı ile İtalya izlemiştir. Ülkelerine göre atıf analizi görsel haritalaması incelendiği zaman birbiri ile etkileşim içinde olan dört farklı kümenin varlığından söz edilebilmektedir. Dairelerin büyüklüğü ile atıf yapılan ülkelerin sayısı doğru orantılı olup, atıf sayısı arttıkça dairelerin büyüklüğü de artmaktadır. Kümeyi oluşturan ülkeler arasındaki ilişki kırmızı, sarı, yeşil ve mavi renklerle gösterilmiştir. Buna göre kırmızı kümede İngiltere, Avustralya ve Çin, sarı kümede ABD, Tayvan ve Güney Kore, yeşil kümede İtalya, İsveç ve Kanada ile mavi kümede ise Norveç'in dört farklı kümenin başat ülkeleri olduğu söylenebilir.

Şekil 6. Okul zorbalığı konulu makalelerin ülkelere göre atıf gücü ve atıf ağı

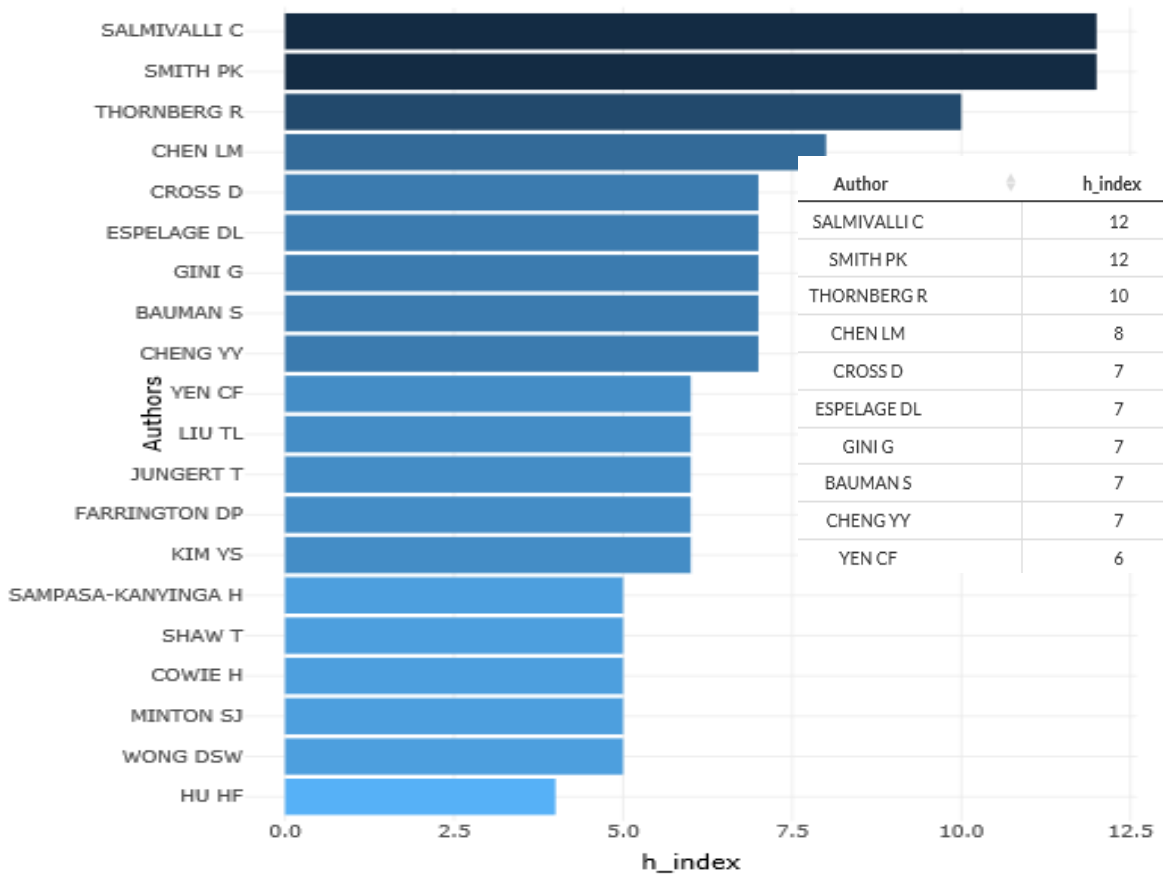
Şekil 7'de yer alan yuvarlak şekillerin büyüklüğü ve koyuluğu arttıkça yayınların atıf gücü de artmaktadır. Buna göre; okul zorbalığı konusunda yazarların üretim süreci, yayın sayısı ve aldıkları atıf sayısına göre bakıldığında literatürde son on yıllık (2011-2020) süre içinde bir uyum yoğunluğu

yaşandığı görülmektedir. Okul zorbalığının araştırmalarının odağı olduğunu belirten İsveçli araştırmacı Robert Thornberg, atıf gücü açısından bu konudaki en önemli yazarlardan biridir. Psikoloji profesörlerinden İngiliz Peter K. Smith'in ve Finlandiyalı Christina Salmivalli'nin ilk dönemde katkı sağladıkları bu alanda az sayıda ve düşük etkileşimle de olsa yaptıkları çalışmalarla dikkat çekmektedir. İtalya'dan Gianluca Gini, ABD'den Sheri A. Bauman ve Young-Shin Kim ise bu alanda çalışma yapan diğer ilk dönem araştırmacılar arasında sayılabilir.

Şekil 7. Okul zorbalığı konulu makale yazarlarının zaman içindeki üretimi

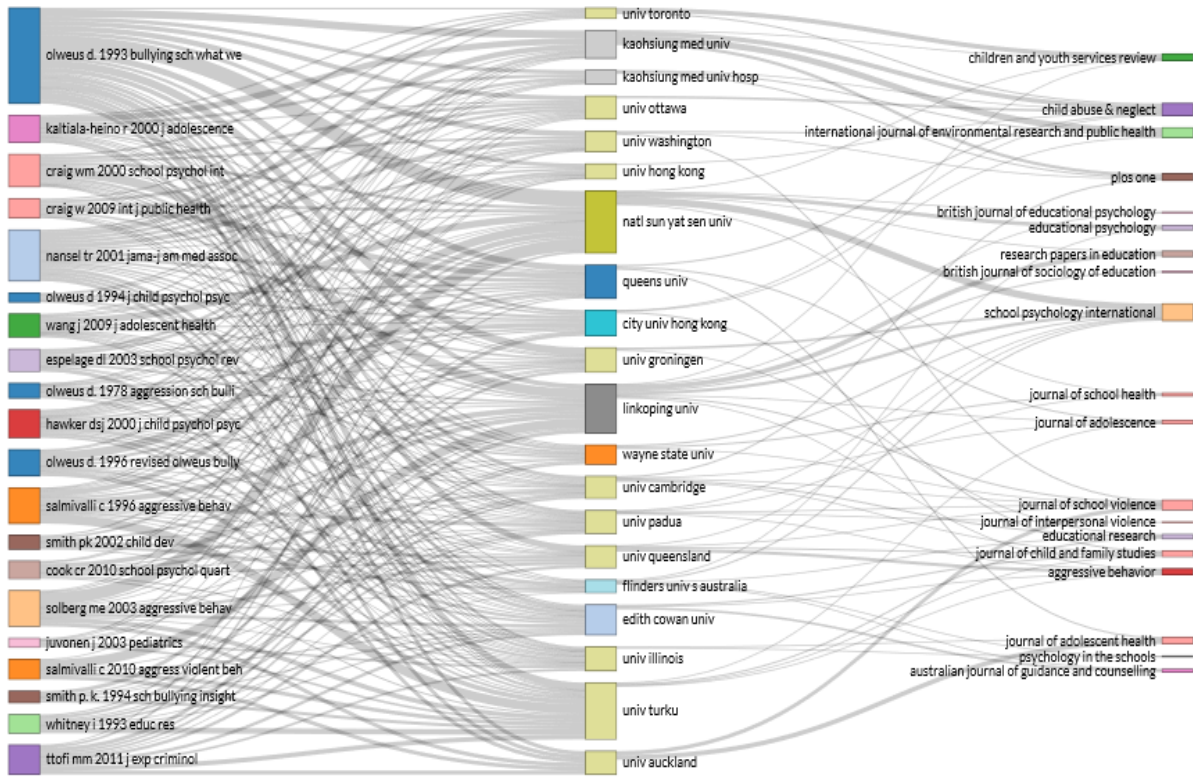
H-indeksi, Jorge E Hirsch tarafından 2005 yılında geliştirilen ve araştırmacıların bilimsel başarılarını tanımlamak için kullanılan bir ölçüttür. Bunun yanında gruplar veya kuruluşlardaki bilimsellik düzeyini belirlemek için de H-indeksi kullanılabilir. Bu ölçüte göre yazarların en az “h” sayıda atıf alan “h” sayıda yayını olması gerekir (Karahan ve Aslan, 2020). Yayın sayısının tek başına artması veya sadece bazı yayınların fazla sayıda atıf alması gibi etkenler h-indeksini etkileyememektedir. H-indeksi artışı için tüm çalışmaların birbirine orantılı şekilde atıf almaya devam etmesi gerekmektedir. O nedenle h-indeksi, yapılan yayınların hem önemli hem de nitelikli olduğunu, kapsamlı ve kümülatif olarak daha iyi yansıtabilen bir ölçüttür. Yapılan bir çalışmada Nobel ödülü sahiplerinin %84’ünün h-indekslerinin en az 30 olduğu belirtilmiştir (M. Akgün, 2016). Şekil 8’e göre okul zorbalığı konulu yayınları dikkate alınarak Salmivalli ve Smith’in h-indekslerinin 12 olduğu, Thornberg’in h-indeksinin ise 10 olduğu görülmektedir.

Şekil 8. Okul zorbalığı konulu makale yazarlarının h-indeksleri

Referans yazarların yayınları, yayın yapan kuruluşlar ve yayın kaynakları arasındaki ilişkilere odaklanan okul zorbalığı literatüründeki araştırma şeması Şekil 9’da gösterilmiştir. Analiz, okul zorbalığı konusunda hangi kuruluşların en çok hangi yazarın çalışmalarından yararlandığını ve hangi kaynaklarda yayınlarının yapıldığını göstermektedir.

Şekil 9’a göre; Tayvan Ulusal Sun Yat-sen Üniversitesi, İsveç Linköping Üniversitesi ve Finlandiya Turku Üniversitesi’nin okul zorbalığı konusunda yoğun çalışma içinde olduğu söylenebilir. Okul zorbalığı konusunda en fazla yayın yapan kuruluşlar için en temel referans kaynaklarının Olweus’un (1993) “Okulda zorbalık: Ne biliyoruz, ne yapabiliriz?” başlıklı makalesi, Nansel ve arkadaşları (2001) tarafından yayınlanan “ABD’li Gençlerde Zorbalık Davranışları Yaygınlığı ve Psikososyal Uyumla İlişkilendirme” başlıklı makale ile Solberg ve Olweus’un (2003) “Zorba/Mağdur Anketi ile Okul Zorbalığı Yaygınlık Tahmini” başlıklı araştırması olduğu görülmektedir. Bu kuruluşların yayınlarının en çok “School Psychology International”, “Child Abuse ve Neglect” ve “Journal of School Violence” dergilerinde yayınlandığı anlaşılmaktadır.

Şekil 9. Okul zorbalığı konulu makalelerin yayın referansı, kuruluşu ve kaynağı ilişkili üç alan grafiği

Tartışma ve Öneriler

Yapılan bu çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan okul zorbalığı konusunda yayınlanmış İngilizce araştırma makaleleri bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. İncelenen makaleler ile ilgili bulgulara bütüncül şekilde bakıldığında; toplam 1658 yazarın 299 farklı kaynak üzerinden yayın yaptığı görülmüştür. Makale başına ortalama atıf sayısı 30 iken, işbirliği indeksi ise 2,81 olarak saptanmıştır. Okul zorbalığı konusuna en fazla yer veren dergi türlerinin psikoloji ve eğitim alanında olduğu görülmüştür. ABD, Çin, Avustralya, İngiltere, İsveç, İtalya ve Tayvan bu konuda en fazla yayın yapan ülkeler olmuştur. Yayınların uluslararası işbirliği (MCP) oranına bakıldığında ise Çin'in %36 ile ilk sırada yer aldığı, bu konuya özel yayın yapan yazarlar arasında en yüksek h-indeksinin 12 olduğu ortaya çıkmıştır.

Analiz sonuçlarına göre okul zorbalığı konusundaki ilk çalışmaların 1970'li yıllara dayandığı görülmektedir. Özellikle 1996 yılından itibaren alana ilgili çalışmalara daha fazla yer verilmeye başlanmış ve her geçen gün artarak devam etmiştir. 2011 yılı sonrasında ise makalelerde büyük bir artış olduğu görülmektedir. Bu durum, okullarda yaşanan akran zorbalığı alanına yönelik farkındalıkların arttığı ve çalışmalara önem verildiği şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanında kavramın "bullying" olarak geçmesi ve "mobbing" çalışmaları ile karıştırılması ise iki kavramın birbirinin yerine kullanılmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle akran zorbalığı ve okul zorbalığı alanındaki çalışmaların tam olarak anlaşılması uzun süre gecikmiş olabilir. Aynı zamanda alana yönelik yapılan çalışmalardaki anahtar kelimelerden de kaynaklanan nedenlerden dolayı bazı çalışmalara ulaşmakta sıkıntı olabilir.

Son dönem çalışmalarında elde edilen bulgulara göre internet kullanan tüm yaş grupları için her geçen gün artarak yaygınlaşan acımasız siber zorbalık çeşitlerine tanık olmaktayız. Bunun sonucunda ise günümüz teknoloji çağına ayak uyduran akran zorbalığının da özellikle pandemi sürecinde siber zorbalık olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz (Doxbeck ve Karalis Noel, 2021; Eroğlu ve ark., 2015; González-Moreno ve ark., 2020; Karmakar ve Das, 2021; Smith, 2013; Yang, 2021; Zhang ve ark., 2019). Özellikle lise yıllarına kadar yoğun ve acımasız olan akran zorbalığının ancak lise yıllarında azalmaya başladığı ve gençlerin üniversitede kendilerini daha sorunsuz hissettiği söylenebilir. Bu noktada üniversite öncesindeki tüm kademelerde okul yönetimleri ve ailelerin çocukların teknolojik iletişimlerine özenli ve kapsamlı şekilde odaklanması önerilebilir. Hangi yaşta olursa olsun mağdurda veya tanıklarda şiddet sonrasında ortaya çıkabilecek olan ruh, akıl ve beden sağlığına ilişkin rahatsızlıklar sağlık alanını da ilgilendirmektedir. Bu bağlamda okul zorbalığı ile mücadelede halk sağlığı ve koruyucu hekimlik uygulamaları da dikkate alınmalıdır.

Günümüzde “kanıta dayalı uygulamalar” dediğimiz bir zamanda görülmektedir ki alanda çok fazla çalışma yapmanın değil, daha fazla işbirliği yapmanın önemi giderek artmaktadır. Bilimsel yayınların fazla oranda atıf alması, o çalışmaların kullanılabilirliğini ve aynı zamanda değerini de gösteren bir kıstas olarak kabul edilebilir. Bu çerçeveden baktığımızda Türkiye’de yapılan akran ve okul zorbalığına yönelik çalışmaların istenilen oranda olduğunu söyleyemeyiz. Atıf ağı ve atıf gücü yönünden diğer ülkelere göre oldukça gerilerde kalan işbirliği düzeyi, alanda yapılan çalışmaların atıf ve kullanılabilirlik açısından yetersizliğini göstermektedir. Türkiye’de akran ve okul zorbalığı çok önemli bir sorun olmasına karşın alana yönelik geniş tabanlı ciddi bir çalışma ve program da görülmemektedir. 2021 yılında teknoloji bağımlılığı alanında önemli düzenlemeler yapılmaya çalışılırken, teknolojinin genç kullanıcıları için çok önemli bir tehlike olan “siber zorbalık” konusuna ise yeterince odaklanılamamıştır. Oysa teknoloji bireyler için sadece bağımlılık değil, zorbalık açısından da çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda politika belirleyiciler, eğitimciler, sağlık çalışanları, sosyal hizmet uzmanları, öğrenciler ve velilerin çok paydaşlı bir zeminde buluşması, bu alana yönelik eğitimlerin planlanması ve zorunlu olarak verilmesi önerilebilir.

Yapılan bibliyometrik analize ilişkin bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. 15 Nisan 2021 tarihinde elde edilen verilerle yapılan bu çalışmaya 2020 yılı sonrasındaki yayınlar dahil edilmemiştir. Bu nedenle, 1 Ocak 2021 tarihli ve sonrasında WoS veri tabanına eklenen yeni yayınlar ile elde edilecek veriler benzer analizlerde farklılıklar oluşturabilir. Analiz için seçilen yayınlarda WoS veri tabanı dışında yer alan indeksler ve İngilizce dışındaki yayınlar kapsama alınmamıştır. Gelecekte benzer çalışmalar yapmak isteyen araştırmacılara; okul zorbalığına yönelik yayın türlerini, dillerini ve indekslerini genişleterek daha kapsamlı analizler yapmaları önerilebilir. Özellikle siber zorbalık gibi teknolojik gelişmelerden kaynaklı psikolojik şiddet türleri de dikkate alınarak, akran ve okul zorbalığının güncel ve dar alanlarına yönelik çalışmalar ayrıntılı şekilde incelenebilir.

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

ENGLISH VERSION

Introduction

It is observed that teachers are commonly exposed to mobbing behaviors -which is one of the types of workplace violence - by their colleagues in school environments. In addition, different types of violent behavior among students have recently attracted attention (S. Akgün and Temli Durmuş, 2020; Ertürk, 2015; Kızıltan, 2019; Tosun and Bostancı, 2019). It is seen that a series of negative behaviors, from hiding the belongings of a schoolmate to humiliating, taunting, kicking and throwing at him, often continue systematically among students (Chan and Wong, 2019; Hamurcu, 2020; Kurtça, Çağlar, and Özcan, 2020). Schools are also the places where peer bullying, which usually occurs among children and young people, is experienced most intensely (Gürhan, 2017).

The subject of school bullying began to take place in the scientific literature for the first time in the 1970s with systematic studies conducted in Scandinavia (Olweus, 1977). Olweus (1993) defines school bullying as a student's intentional and continuous exposure to aggressive behavior by another student or students and not being able to protect himself/herself against these behaviors.

School bullying generally occurs in four different types as verbal, physical, relational and cyber violence among students (Zhang et al., 2019). Students exposed to these behaviors experience pain and sadness and feel that it is impossible to resist the person who bullied them. School bullying, which is generally experienced among adolescents, can cause negative effects for the perpetrators as well as the victims. These problematic behaviors, which can pave the way for school failure, can also have negative effects on pro-social behavior skills and psychological well-being (Burnukara and Uçanok, 2012). The psychosocial development of victimized children who are exposed to school bullying can be adversely affected not only during their education period, but also at later ages (Gaffney et al., 2019). School bullying, which also harms the personality development and academic success of individuals; In social life, it can cause introversion, lack of self-confidence and depressive behaviors (Gürhan, 2017; Ünalmiş and Şahin, 2012).

Students who exhibit bullying behaviors in schools are usually among those who want to force their own wishes on the other party. It is seen that the bully students in question are mostly exposed to violence in their families, and they can apply similar behaviors as a result of the injustices and insults

they are exposed to outside of school. Fitzgerald (1999) lists the main reasons why children bully in schools as follows:

- Children who witness or are exposed to domestic violence learn by modeling their violent behavior. Later, he tries to establish contact with the children with whom he interacts in a similar way.
- Children who have poor relationships with their families develop negative attitudes towards other children and adults.
- Children who are exposed to negative behaviors and neglected by their parents may also exhibit negative behaviors and bully others.
- Children with low self-perception may engage in aggressive behavior to get attention from others and make them feel powerful (Fitzgerald, 1999).

It is stated that the students who are bullied are mostly introverted, shameful, unable to express themselves well and see themselves as worthless (Özbilen and Canbulat, 2017). In the studies carried out, it has been revealed that students do not differ according to gender in terms of being exposed to school bullying in general, besides, boys exhibit bullying behaviors more than girls, boys are usually involved in physical or verbal bullying, and girls are more prone to relational bullying such as exclusion and humiliation (Ayrar et al. et al., 2012; Burnukara and Uçanok, 2012; Gaffney, Ttofi, and Farrington, 2019; Gürhan, 2017; J. Wang, Iannotti, and Nansel, 2009; Yelboğa and Koçak, 2019). In addition, it can be seen that bullying behaviors in male students occur not only physically, but also sometimes by carrying firearms to schools (Docherty et al., 2020). At this point, the quality of organizational and managerial behaviors and external effects arising from group affiliation gain importance especially in the managerial selection processes in schools (Erdemir and Erdem, 2018).

In a study conducted with 4034 university students in China in 2019, when the use of technological devices became widespread compared to previous years, it was seen that cyberbullying in schools increased. According to this; While the prevalence rates of bullying victimization are 41.7% for verbal, 33% for relational, 24.1% for physical and 8.5% for cyber, bullying rates are 21% for verbal, 14.3% for relational. 12.7% for physical and 4.4% for cyber (Zhang et al., 2019). As stated in a study accomplished among 1893 students in Hong Kong, it was revealed that traditional school bullying and cyberbullying are positively related to each other (Chan and Wong, 2019). In the study conducted by Wang et al. (2019) with 5726 secondary school students in China, the susceptibility to school bullying of those who had experiences of childhood maltreatment was examined. As a result of the research, it was seen that the risk of being involved in school bullying increased for students who experienced physical and emotional neglect. The same study revealed that students who were exposed to more than one type of childhood maltreatment similarly participated in more types of school bullying.

School bullying can also be considered as workplace violence for teachers. Teachers are sometimes exposed to violence by their students and relatives in the schools where they work. Longobardi et al. (2019) examined the prevalence of student violence against teachers in their meta-analysis study. As a result of this study, the prevalence of victimization of violence reported by teachers in the last 2 years ranged from 20% to 75%, with a pooled prevalence of 53%. According to the results of the same research, it was stated that teachers were exposed to violence by their students at rates ranging from 32% to 40% with a pooled prevalence of 37.79% throughout their career (Longobardi et al., 2019). According to the report of Eğitim Bir-Sen (2019), between September 2017 and November 2019, 94 teachers and education workers in educational institutions in Turkey were exposed to violent acts by students and their relatives in varying types and levels. In Turkey, 20 violent acts against teachers were seen in 2017, 34 in 2018 and 40 in 2019 (Eğitim Bir-Sen, 2019). In addition, it can be said that teachers are the closest witnesses who can prevent bullying behaviors among students. Özbilen and Canbulat (2017) conducted a study in which teachers' attitudes towards school bullying and unwanted student behaviors were examined. As a result of the same study, it was seen that female teachers were more sensitive and knowledgeable about school bullying than male teachers, while there were no significant differences in terms of seniority, branch, place of work and in-service training on negative student behaviors (Özbilen and Canbulat, 2017).

Thanks to the Olweus Bullying Prevention Program (1983-1985), which was developed in parallel with the Norwegian National Anti-Bullying campaign, it was observed that there was a 50% reduction in school bullying (Smith, 2013). In this program, which is based on multi-stakeholder participation, committee meetings, personnel focuses on training and the creation of discussion groups. Immediate intervention and supervision against bullying in the school constitute the individual level components, regular class meetings and decisions on the prevention of bullying are the class level components, and participation that includes the awareness and partnership of the society to support the school program is the community level components (Demir and Küçük, 2020).

Considering the changing technological conditions, cyberbullying behaviors, which have become widespread especially among young people, can also be seen in schools. For this reason, more up-to-date and comprehensive practices are needed to prevent school bullying. In this context, scientific research on school bullying is also gaining importance. Thanks to the different studies of researchers on school bullying, safer educational environments can be ensured. The aim of this study is to determine the main themes in the literature about "school bullying" and to prepare a ground that will contribute to future research directions on this concept. For this purpose, a bibliometric analysis of publications on "school bullying" is included in the study.

A systematic review of the literature can be a guide for other researchers in order to be able to deal with the studies in a particular field in a holistic way. The bibliometric analysis option, on the other

hand, is a remarkable and innovative method that has started to be preferred especially in comprehensive and complex systematic surveys in different fields such as medicine, informatics and education (Köse et al., 2020; Moura et al., 2020; Singh and Gochhait, 2020). Bibliometric analysis, proposed by Pritchard (1969) instead of statistical bibliography, has the advantage of presenting a systematic, transparent and repeatable review process based on comprehensive measurement of scientific studies (Aria and Cuccurullo, 2017). Thanks to bibliometric analysis, many and different types of scientific publications published in various periods can be analyzed by number methods by choosing certain criteria (Osareh, 1996).

Significance and Aim of the Study

In the literature review, bibliometric studies in the field of domestic violence, sexual violence and partner violence were found (Brilhante et al., 2016; Franco et al., 2009; Martins and Nascimento, 2017; Moura et al., 2020; Wu et al. , 2020). Similarly, limited bibliometric research has been conducted on bullying behaviors among youth. It has been observed that these studies examine the bullying behaviors of young people in internet environments and sociocultural, racial or ethnic differences (Cabrera et al., 2019; González-Moreno, Cuenca-Piqueras, and Fernández-Prados, 2020). A bibliometric analysis covering studies on school bullying behaviors of young people has not been found. Therefore, it is thought that this study will contribute to filling this gap. Violent behaviors, which is also a public health problem, seems to be of interest to health management due to its diagnostic and treatment needs. In addition, it is thought that this study can guide researchers who are considering doing research in the future in terms of showing the direction and tendencies of research on school bullying.

Method

Research Pattern

The keywords of the study were searched as subject content in the Web of Science (WoS) database as "school bullying". First of all, research articles published until the end of 2020 in the WoS database were recorded as data. A total of 668 articles in the WoS database were in English, 42 in Spanish, 14 in French, 8 in Portuguese, 12 in Russian, 5 in German, 4 in Czech, 3 in Turkish, 3 in Croatian, 1 in Chinese, 1 in Greek. It was seen that 1 of them was published in Slovak and 1 in Lithuanian languages. In order to avoid terminological incompatibility during the analyses, other research articles other than English were excluded from the study. The results of this study conducted with the bibliometric analysis method; Apart from the "Bibliometrix" package R program developed by Aria and Cuccurullo (2017), it was also visualized with the VOSviewer software developed by Eck and Waltman (2010).

Ethical Consent of the Research

Ethics committee approval is not required as the data reviewed for the study were obtained from a public database.

Results

Table 1 lists the general characteristics of the articles on school bullying. A total of 668 English research articles were obtained from the WoS database. It has been seen that these articles, which were published through 299 different sources, were written by a total of 1658 authors. The average number of citations per article is 30. While the number of articles per author was 0.4, the number of authors per article was 2.48, and the collaboration index was 2.81.

Table 1. *General characteristics of articles on school bullying*

Examined Years	1996-2020
Total Articles	668
Broadcast Source	299
Number of Keywords by Authors	1343
Average Citations Per Article	30
Annual Average Citation	2,97
Number of Authors	1658
Single Authored Article	89
Multiple Authors in Articles	1569
Articles Per Author	0,4
Authors Per Article	2,48
Collaboration Index	2,81

The number of articles, which was 199 in total between 1996 and 2010, reached the highest level between 2011 and 2020 in the analyzed period (Figure 1). In this period, the publications that have increased rapidly especially in the last 5 years, reached 42 in 2016, 58 in 2017, 80 in 2018, 63 in 2019, and 80 in 2020.

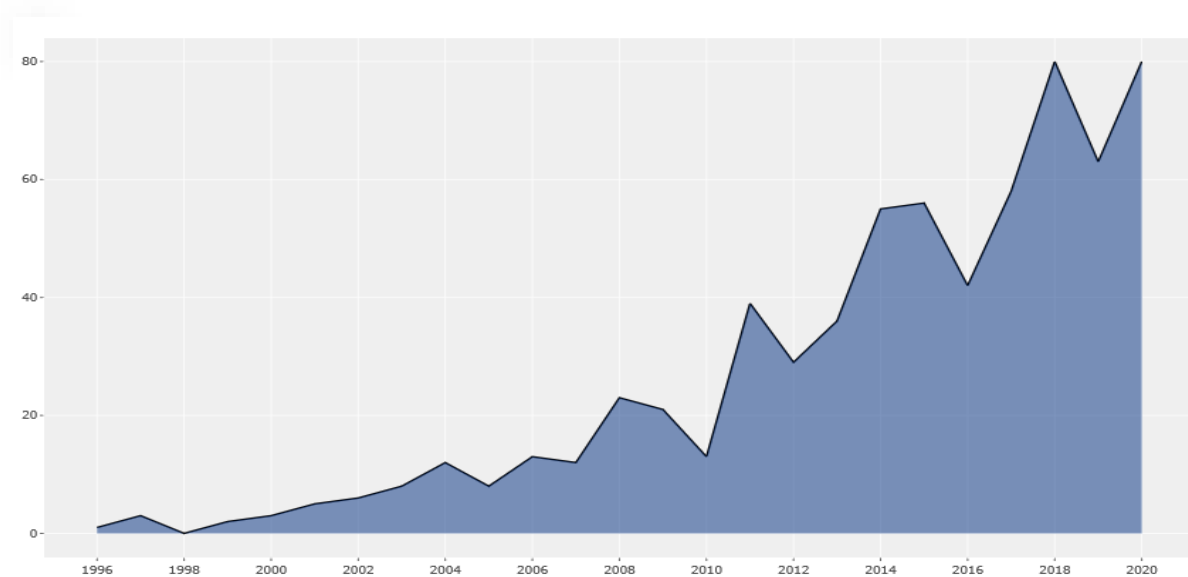

Figure 1. Annual number of publications of articles on school bullying

The top 5 most cited articles in the WoS database out of a total of 668 articles reviewed between 1996 and 2020 are shown in Table 2. The article *"School Bullying Among Adolescents in the United States:*

Physical, Verbal, Relational and Cyber” published by Wang et al. (2009) was the most cited study in WoS on school bullying. As a result of this study conducted among 7182 adolescents from the USA, the prevalence of bullying or being bullied at school at least once in the last 2 months was 20.8% physically, 53.6% verbally, 51.4% socially, and electronically as 20.8%. It was found to be 13.6.

Table 2. *Most cited articles on school bullying*

Author, Year, Publication	Article, DOI	Citation
WANG J, 2009, J ADOLESCENT HEALTH (J. Wang ve ark., 2009)	School Bullying Among Adolescents in the United States: Physical, Verbal, Relational, and Cyber / 10.1016/j.jadohealth.2009.03.021	906
SOLBERG ME, 2003, AGGRESSIVE BEHAV (Solberg ve Olweus, 2003)	Prevalence Estimation of School Bullying with the Olweus Bully/Victim Questionnaire / 10.1002/ab.10047	853
JUVONEN J, 2008, J SCHOOL HEALTH (Juvonen ve Gross, 2008)	Extending the School Grounds? - Bullying Experiences in Cyberspace / 10.1111/j.1746-1561.2008.00335.x	584
WILLIAMS KR, 2007, J ADOLESCENT HEALTH (Williams ve Guerra, 2007)	Prevalence and Predictors of Internet Bullying / 10.1016/j.jadohealth.2007.08.018	439
SMITH PK, 2002, CHILD DEV (Smith ve ark., 2002)	Definitions of Bullying: A Comparison of Terms Used, and Age and Gender Differences, in a Fourteen-Country International Comparison / 10.1111/1467-8624.00461	405

The subject of school bullying began to take place in the scientific literature for the first time with the studies of Dan Olweus in the 1970s. The first scale study on this subject was developed in connection with a nationwide campaign against bullying in Norway in 1983 with the “Bully / Victim Questionnaire” (Gaffney, Ttofi, and Farrington, 2019). The second most cited article in the WoS database, published in 2003, is the work with Olweus as the second author and Solberg as the lead author. In the aforementioned study, the functionality of the bully and victimization variables and the prevalence of school bullying were studied. As a result of this study, whose sample consisted of 5171 students from 37 schools in the town of Bergen, Norway, it was seen that the rate of bullying was 21.7%, while the rate of bullying other students was 27.4% (Solberg and Olweus, 2003).

The third most cited article on school bullying in the WoS database was written by Juvonen and Gross (Juvonen and Gross, 2008). 72% of the students who participated in the study, which examined the relationship between online bullying and in-school bullying behaviors among adolescents using the Internet, stated that they had experienced online bullying at least once. It was revealed that 85% of the same students who said they were exposed to cyberbullying also experienced bullying at school.

Williams and Guerra's (2007) article titled “*The Prevalence and Predictors of Internet Bullying*” can be counted among the first examples of cyberbullying research in schools, as it is a study in which technological devices are used less frequently today. In this study, it was revealed that the most common

bullying behaviors among students were verbal, physical and then internet bullying. It was observed that physical and internet bullying peaked in middle school and decreased in high school. Verbal bullying peaked in middle school and remained relatively high throughout high school. In the same study, it was concluded that female students reported more physical bullying than male students, but internet and verbal bullying did not differ according to gender. All three types of bullying were found to be significantly associated with normative beliefs that validate bullying, negative school environment, and negative peer support.

Smith et al. (2002), in their article titled *"Definitions of Bullying: A Comparison of Terms Used in an International Comparison of Fourteen Countries with Age and Gender Differences"*, examined the understanding of various terms similar to bullying in 13 mother tongues in 14 different countries. 8 and 14-year-olds included in this research, which is the fifth most cited article in the WoS database, were shown 25 different cartoons showing situations that may or may not be bullying. Different forms of aggression (physical aggression, physical bullying, verbal aggression and social exclusion) among children are caricatured in these pictures. As a result of the research, it was revealed that 8-year-old children have a less differentiated understanding of the term than 14-year-old children. 14-year-old children, on the other hand, were found to have more vocabulary and expressive ability regarding the forms of aggression than 8-year-old children.

"KeyWords Plus" is a system specific to WoS included in the content of the cited articles. Thanks to this data, other words or phrases that appear frequently in the titles of an article's references but do not appear in the title of the article are not overlooked. Based on a WoS-specific algorithm, KeyWords Plus also increases the power of all articles with common references cited by searching across disciplines. KeyWords Plus, which is produced from the cited titles, offers a more qualified classification opportunity for researchers as it is not possible to change them (Clarivate, 2018). According to this classification, when the keywords of the research articles on school bullying are examined, the concepts such as "bullying", "child", "peer bullying", "behavior", "prevalence", "aggression", "school" and "students" are "school bullying". It is seen that it is frequently used together with the concept (Figure 2). When the developments of the keywords are examined, it is understood that the concept of "peer bullying" has come to the fore in researches in a remarkable way. In the last 5 years (2016-2020), the keywords "child", "prevalence", "students", "aggression", "programs" and "victims", which were used extensively in the first 10 years (1996-2015) of studies on school bullying, There seems to be a trend towards the keywords "childhood", "victimization", "peer bullying" and "school".

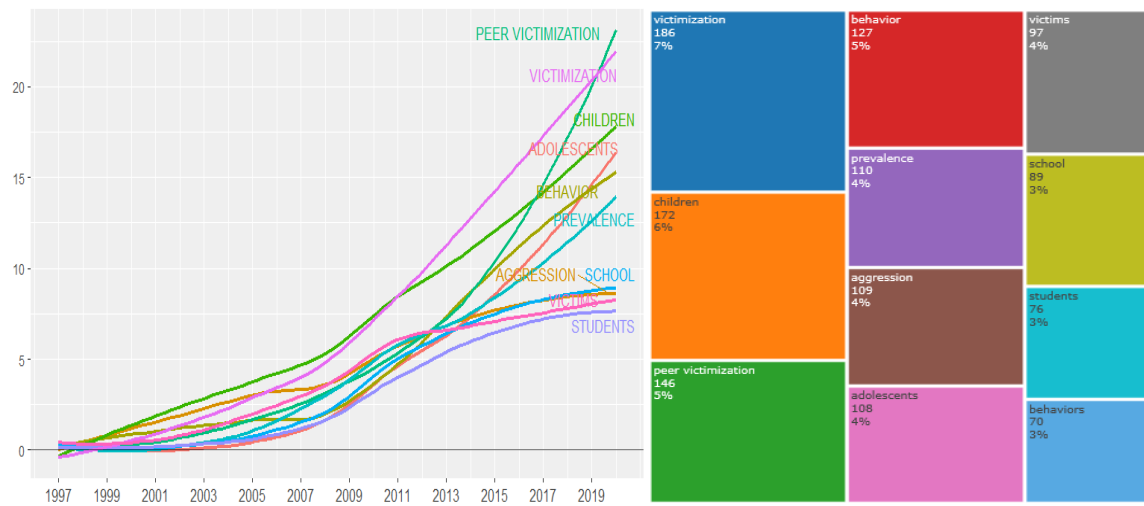

Figure 2. Keyword ratios, development and evolution of articles on school bullying

It was determined that the types of journals that gave the most coverage to the subject of school bullying were in the field of psychology and psychiatry (43%), in the field of education (19%), in the field of family studies (11%), in the field of social work (10%) and in the field of crime science (8%) (Figure 3).

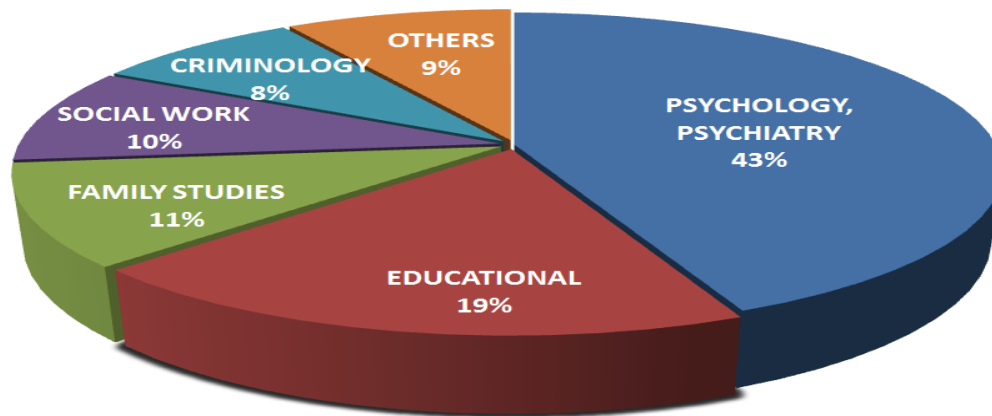

Figure 3. Types of journals covering school bullying

It is seen that the journal that gives the most place to the subject of school bullying belongs to the journal "School Psychology International", which started its publication life in 1979 with 27 articles. This journal is followed by the "Children and Youth Services Review", a monthly multidisciplinary journal covering social work programs for children and youth with 23 publications. The "International Journal of Environmental Research and Public Health" ranks third in the list of journals that give the highest coverage to school bullying with a total of 16 publications (Figure 4). When we look at the other journals that make the most publications on this subject, it is seen that the concepts such as "aggressive behavior", "school violence", "child abuse" and "adolescent health" are chosen for the names of the journals, that these are journals that publish in narrow and specific areas, and that they are more focused on school bullying. appears to be of great importance. It is understood that these journals are among the ones that publish in narrow and specific fields and they focus on school bullying in general.

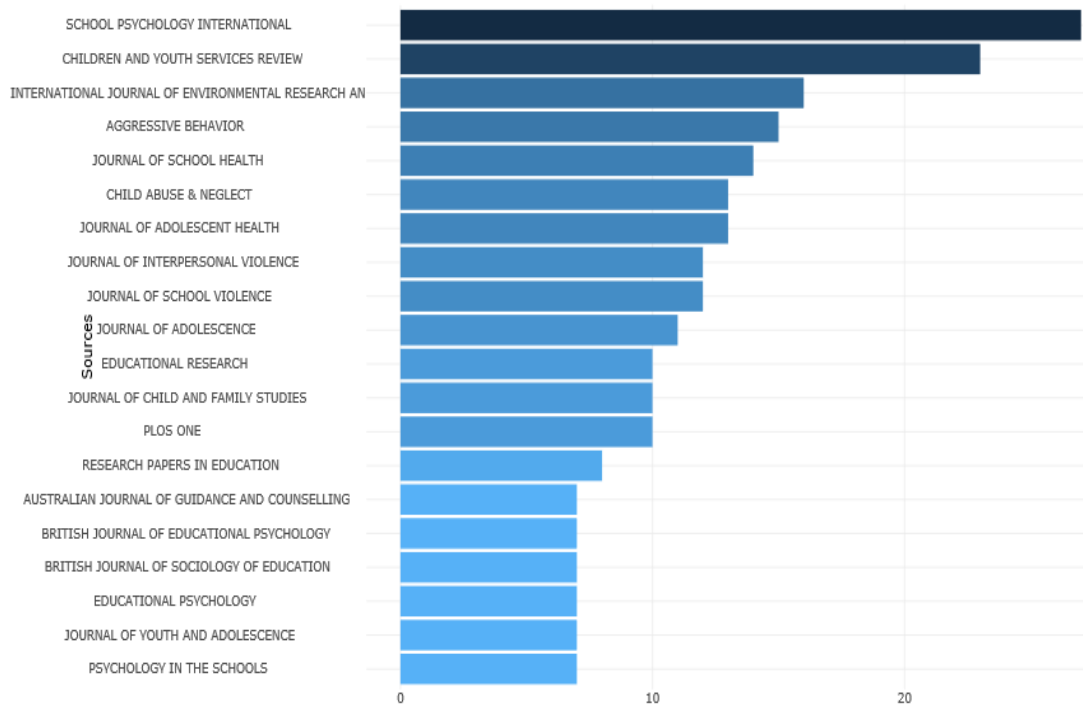

Figure 4. Journals with the highest number of articles on school bullying

The international cooperation levels of the 20 countries that have the most publications on school bullying and intelligence were examined (Figure 5). In contrast to SCP, which means the production of countries within themselves, MCP refers to the production made with the cooperation of more than one country.

According to Figure 5, even though it is seen that the USA is the country that produces the most with 163 publications, it is seen that the MCP cooperation rate remains at 10% and it can only be in the eighteenth place among the top 20 broadcasting countries in the MCP comparison. On the other hand, China, which is the second country with the most publications on school bullying with a total of 99 publications, is in the first place with a 36% MCP cooperation rate. Italy follows China with a 35% MCP cooperation rate, while the UK has a 24% MCP rate and Australia has a 19% MCP rate. It has been determined that Turkey, which has 6 publications in the WoS database on school bullying, does not have MCP cooperation.

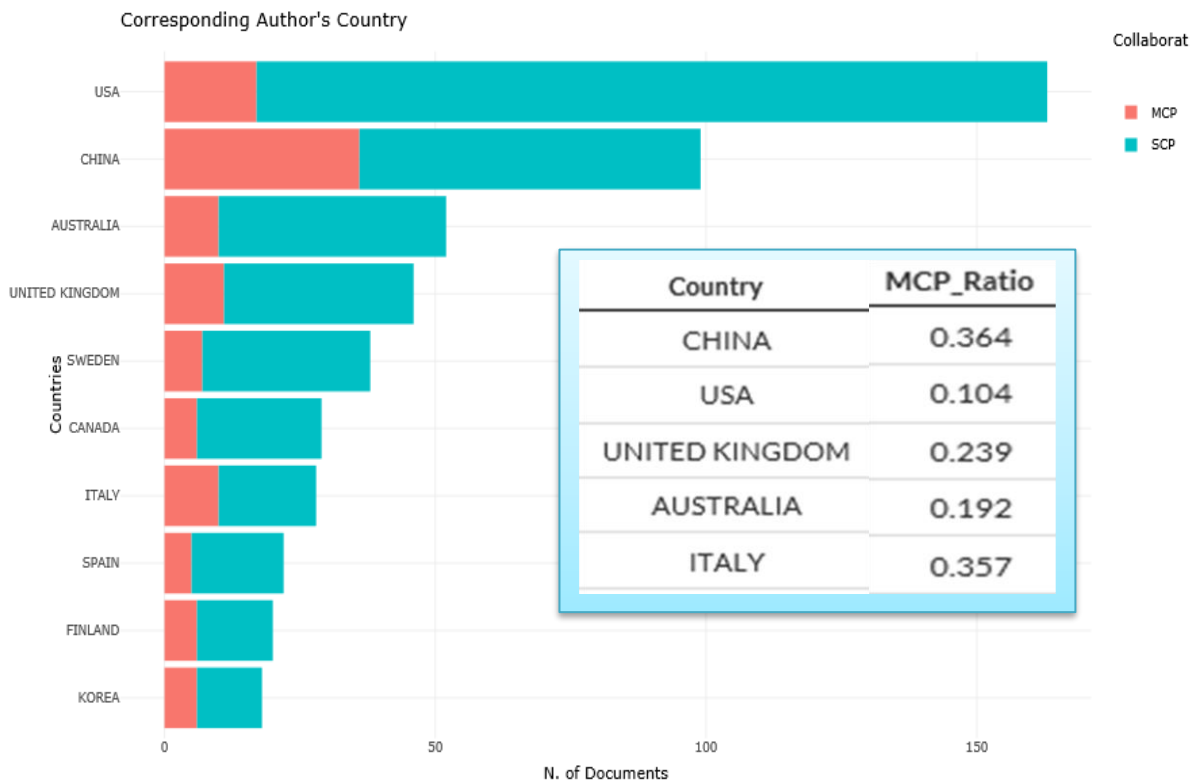

Figure 5. The level of international cooperation of articles on school bullying

The citation power and citation network of the articles written on school bullying were examined according to the countries. For the literature to which a total of 70 countries contributed, 27 countries that published 5 or more articles were evaluated (Figure 6). It is seen that the USA ranks first with 8647 citations and 970 link strengths. the USA; England followed with 2927 citations and 486 link strengths, and Italy with 1858 citations and 344 link strengths. When the citation analysis visual mapping by country is examined, it can be mentioned that there are four different clusters that interact with each other. The size of the circles is directly proportional to the number of countries cited, and as the number of citations increases, the size of the circles also increases. The relationship between the countries that make up the cluster is shown in red, yellow, green and blue. Accordingly, it can be said that England, Australia and China in the red cluster, the USA, Taiwan and South Korea in the yellow cluster, Italy, Sweden and Canada in the green cluster, and Norway in the blue cluster are the dominant countries of four different clusters.

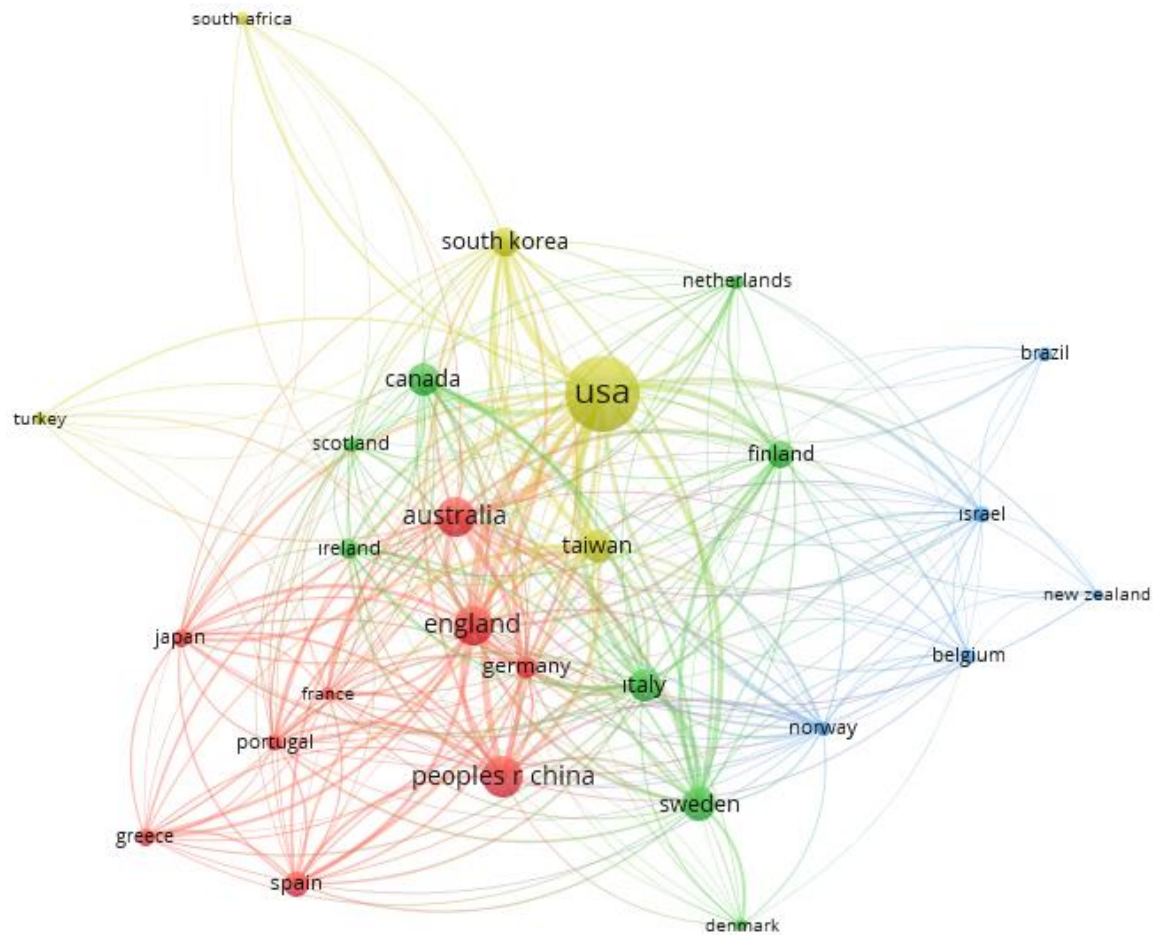

Figure 6. Citation power and citation network of articles on school bullying by country

As the size and darkness of the round shapes in Figure 7 increase, the citation power of the publications also increases. According to this; Considering the production process of the authors, the number of publications and the number of citations on school bullying, it is seen that there has been an intensity of adaptation in the last ten years (2011-2020) in the literature. Stating that school bullying is the focus of his research, Swedish researcher Robert Thornberg is one of the most important authors on this subject in terms of citation power. The British Peter K. Smith, who are professors of psychology, and Christina Salmivalli from Finland, draw attention with their studies, albeit in a small number and with low interaction, in this field to which they contributed in the first period. Gianluca Gini from Italy, Sheri A. Bauman and Young-Shin Kim from the USA can be counted among other early researchers working in this field.

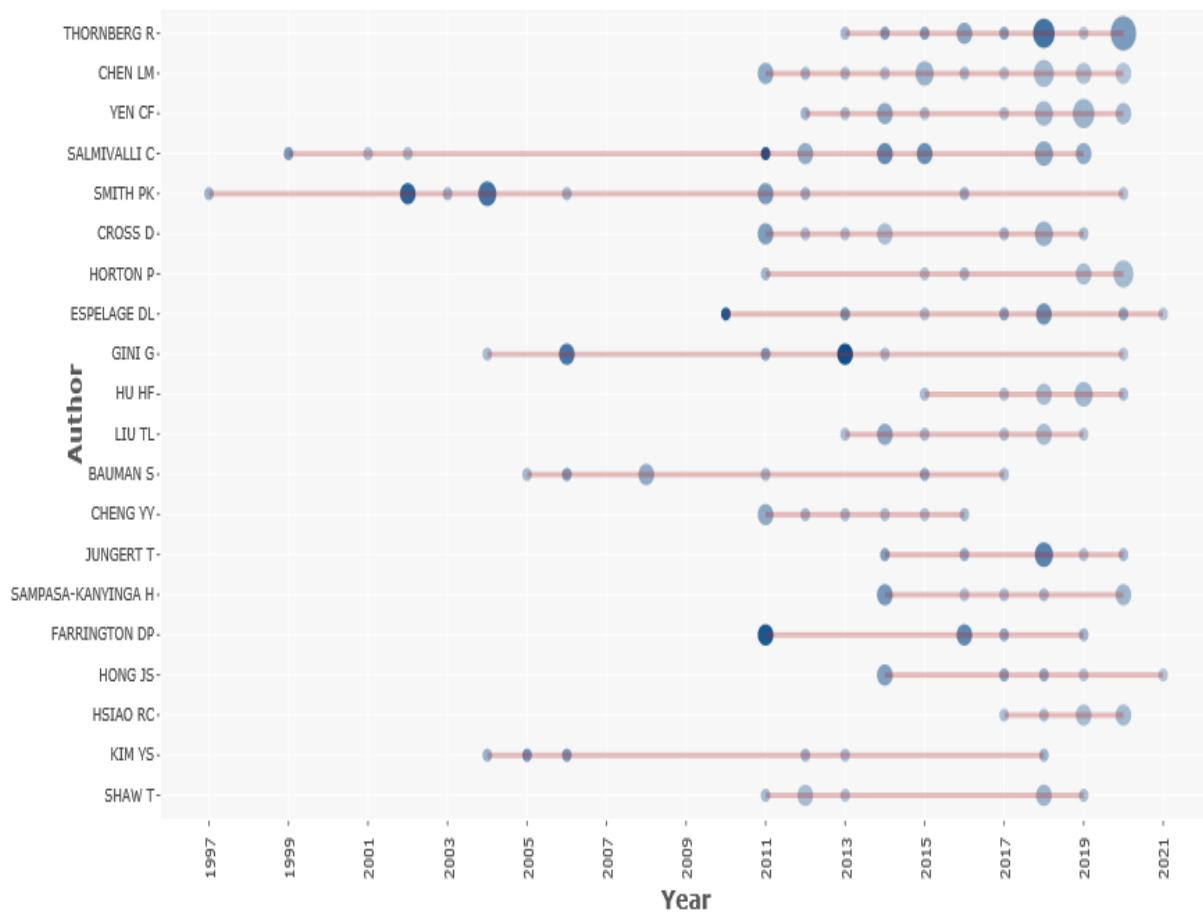

Figure 7. Production of article writers on school bullying over time

The H-index is a measure developed by Jorge E Hirsch in 2005 and used to describe the scientific achievements of researchers. In addition, the H-index can be used to determine the level of scientificness in groups or organizations. According to this criterion, authors should have at least “h” publications with “h” citations (Karahana and Aslan, 2020). Factors such as the increase in the number of publications alone or the high number of citations for only some publications cannot affect the h-index. In order to increase the H-index, all studies should continue to be cited proportionally to each other. Therefore, the h-index is a criterion that can better reflect that the publications are both important and qualified, comprehensively and cumulatively. In a study, it was stated that 84% of Nobel laureates had an h-index of at least 30 (M. Akgün, 2016). According to Figure 8, considering their publications on school bullying, it is seen that the h-index of Salmivalli and Smith is 12, while Thornberg's h-index is 10.

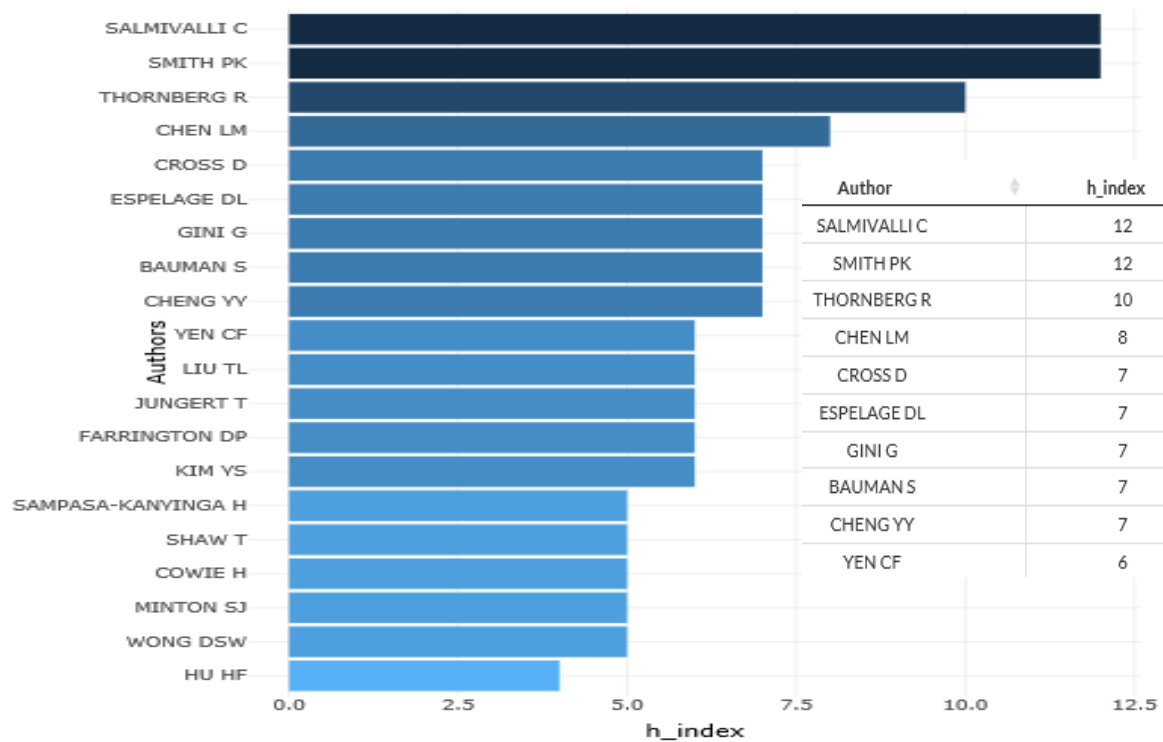

Figure 8. H-indexes of article writers on school bullying

According to Figure 9; It can be said that Taiwan National Sun Yat-Sen University, Sweden Linköping University and Finland Turku University are working hard on school bullying. Olweus' (1993) "*Bullying at school: What do we know, what can we do?*" The article titled "*Associating the Prevalence of Bullying Behaviors and Psychosocial Adjustment with Psychosocial Adjustment*" by Nansel et al. It is understood that the publications of these organizations are mostly published in "School Psychology International", "Child Abuse and Neglect" and "Journal of School Violence".

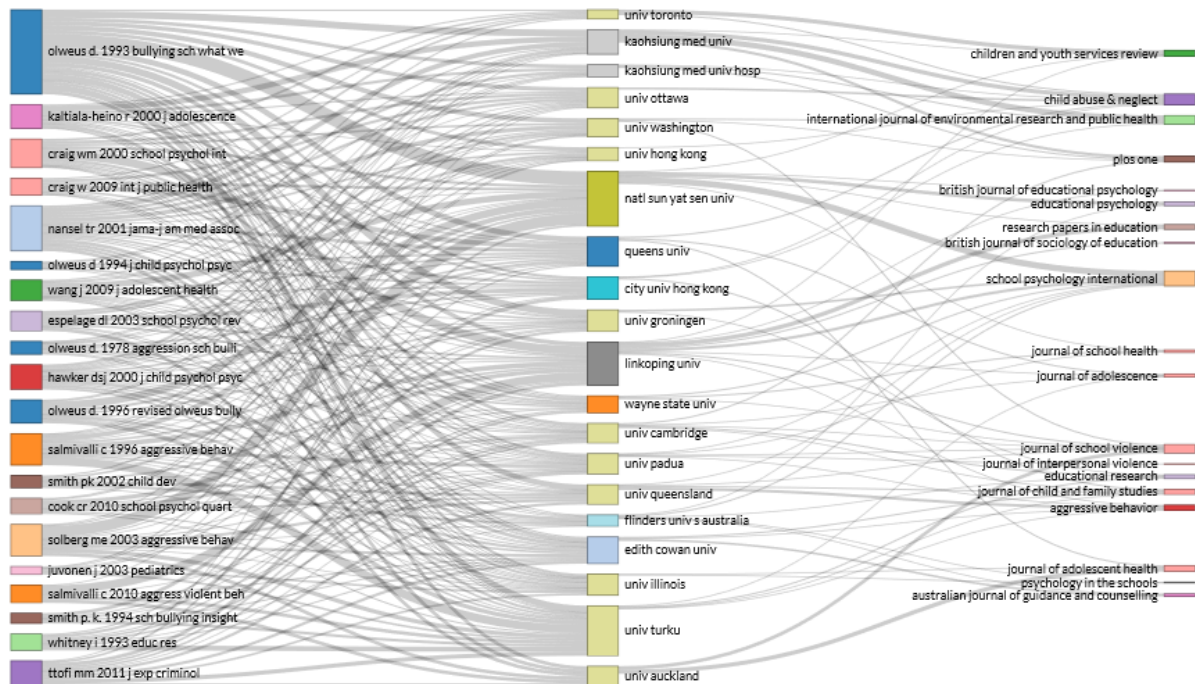

Figure 9. Three area charts for publication reference, organization, and article resources on school bullying

Discussion and Recommendations

In this study, English research articles published on school bullying in the Web of Science database were analyzed by bibliometric analysis method. When the findings related to the examined articles are examined in a holistic way; It was cited that a total of 1658 authors published on 299 different sources. While the average number of citations per article was 30, the collaboration index was determined as 2.81. It has been observed that the types of journals that give the most place to the subject of school bullying are in the field of psychology and education. The USA, China, Australia, England, Sweden, Italy and Taiwan were the countries that published the most on this subject. When the international cooperation (MCP) rate of the publications is examined, it is revealed that China ranks first with 36%, and the highest h-index among the authors who publish on this subject is 12.

According to the results of the analysis, it is seen that the first studies on school bullying date back to the 1970s. Especially since 1996, more studies on the field started to be given and it continued to increase day by day. Especially after 2011, it is observed that there is a great increase in articles. This situation can be interpreted as increasing awareness about the field of peer bullying in schools and giving importance to studies. In addition, it is understood that the concept is referred to as "bullying" and confused with "mobbing" studies, causing the two concepts to be used interchangeably. Therefore, a full understanding of the studies in the field of peer bullying and school bullying may be long overdue. At the same time, there may be difficulties in accessing some studies due to the reasons arising from the keywords in the studies conducted in the field.

According to the findings obtained in recent studies, we are witnessing cruel types of cyberbullying that are becoming increasingly common for all age groups using the internet. As a result, we see that peer bullying, which keeps up with today's technology age, appears as cyber bullying, especially during the pandemic process (Doxbeck and Karalis Noel, 2021; Eroğlu et al., 2015; González-Moreno et al., 2020; Karmakar and Das, 2021; Smith, 2013; Yang, 2021; Zhang et al., 2019). It can be said that peer bullying, which was intense and cruel especially until high school years, started to decrease only in high school years and young people felt more uneventful at university. At this point, it can be suggested that school administrations and families at all pre-university levels should focus on children's technological communication carefully and comprehensively. Disturbances related to mental, psychological and physical health that may occur after violence in victims or witnesses of all ages are also of interest to the field of health. In this context, public health and preventive medicine practices should also be taken into account in the fight against school bullying.

Today, in a time we call "evidence-based practices", it is seen that the importance of doing more cooperation in the field is increasing. The high number of citations of scientific publications can be accepted as a criterion that shows the usefulness and value of those studies. When we look at it from this perspective, we cannot say that the studies on peer and school bullying in Turkey are at the desired

rate. The level of cooperation, which lags far behind other countries in terms of citation network and citation power, shows the inadequacy of studies in the field in terms of citation and usability. Although peer and school bullying is a very important problem in Turkey, there is no broad-based serious study and program in the field. While important regulations are being made in the field of technology addiction in 2021, the issue of "cyberbullying", which is a very important danger for young users of technology, has not been sufficiently focused. However, technology has a very important place for individuals not only in terms of addiction but also in terms of bullying. In this context, it can be suggested that policy makers, educators, health professionals, social workers, students and parents meet on a multi-stakeholder basis, and that trainings in this field are planned and compulsory.

There are some limitations to this bibliometric analysis. In this study, which was conducted with the data obtained on April 15, 2021, publications after 2020 were not included. For this reason, the data to be obtained with new publications added to the WoS database dated and after January 1, 2021 may create differences in similar analyzes. In the publications selected for analysis, indexes other than the WoS database and publications other than English were not included. To researchers who want to do similar studies in the future; It can be suggested that they make more comprehensive analyzes by expanding the types of publications, languages and indexes for school bullying. Considering the types of psychological violence arising from technological developments such as cyberbullying, studies on current and narrow areas of peer and school bullying can be examined in detail.

Kaynakça

Akgün, M. (2016). Bilimsel değerlendirme ölçütü olarak "h-indeks." *Toraks Bülteni*, 47–49.

- Akgün, S., & Temli Durmuş, Y. (2020). Elementary school teachers' exposure to mobbing. *Elementary Education Online*, 19(2), 745–756. doi: 10.17051/ilkonline.2020.694091
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: an r-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. doi: 10.1016/j.joi.2017.08.007
- Ayral, M., Özdemir, N., Ötken, Ş., Alatlı, G., Ünlü, A., Can, R., Demirhan, Ş., Şengün, G., & İlkaya, M. A. (2012). Okul şiddet profillerinin okul özellikleriyle değerlendirilmesi. 21. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. 12-14 Eylül 2012, İstanbul, Türkiye.
- Brilhante, A. V. M., Moreira, G. A. R., Vieira, L. J. E. de S., & Catrib, A. M. F. (2016). A bibliometric study on gender violence. *Saúde e Sociedade*, 25(3), 703–715. doi: 10.1590/S0104-12902016148937
- Burnukara, P., & Uçanok, Z. (2012). İlk ve orta ergenlikte akran zorbalığı: gerçekleştiği yerler ve baş etme yolları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(29), 68–82.
- Cabrera, A. F., Guerrero, A. J. M., Sánchez, J. S. P., & Rodríguez-García, A. M. (2019). Bullying among teens: are ethnicity and race risk factors for victimization? a bibliometric research. *Education Sciences*, 9(3), 220–232. doi: 10.3390/educsci9030220
- Chan, H.C. (Oliver), & Wong, D. S. W. (2019). Traditional school bullying and cyberbullying perpetration: examining the psychosocial characteristics of Hong Kong male and female adolescents. *Youth and Society*, 51(1), 3–29. doi: 10.1177/0044118X16658053
- Clarivate. (2018). *Keywords plus generation, creation, and changes*. Erişim adresi: https://support.clarivate.com/ScientificandAcademicResearch/s/article/KeyWords-Plus-generation-creation-and-changes?language=en_US, 15.05.2021.
- Demir, K., & Küçük, S. (2020). Akran zorbalığı önleme ve müdahale programlarında güncel yaklaşımlar ve hemşirelik rolleri. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 87–102.
- Docherty, M., Sweeten, G., Craig, T., Yang, V. J. H., Decrop, R., Beardslee, J., Piquero, A., Clark, C., & Pardini, D. (2020). Prevalence and risk factors associated with carrying a gun to school during adolescence: a statewide study of middle and high school students. *Journal of School Violence*, 19(1), 35–47. doi: 10.1080/15388220.2019.1703718
- Doxbeck, C., & Karalis Noel, T. (2021). Equity in the academy? examining cyberbullying victimization and conflict resolution across sexual and gender identity during covid-19. *Frontiers in Education Technology*, 4(2), 1–11. doi: 10.22158/fet.v4n2p1
- Eck, N. J. Van, & Waltman, L. (2010). Software survey: vosviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523–538. doi: 10.1007/s11192-009-0146-3
- Eğitim Bir-Sen. (2019). *Eğitim çalışanlarına Yönelik Şiddet Eğilimi Tespit ve Öneriler*. Erişim adresi: https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/Egitim_Calisanlarina_Yonelik_Siddet_Egili_mi.pdf, 15.05.2021.

- Erdemir, A., Erdem, R., (2018). Türk kamu yöneticilerinin yönetim takımı üye seçimini etkileyen faktörler, *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 40(1): 12-20.
- Eroğlu, Y., Aktepe, E., Akbaba, S., Işık, A., & Özkorumak, E. (2015). The investigation of prevalence and risk factors associated with cyber bullying and victimization. *Education and Science*, 40(177), 93–107. doi: 10.15390/EB.2015.3698
- Ertürk, A. (2015). Organizational citizenship and mobbing behavior of secondary school teachers. *Anthropologist*, 22(1), 113–124. doi: 10.1080/09720073.2015.11891862
- Fitzgerald, D. (1999). *Bullying in our schools: understanding and tackling bullying - a guide for schools*. Dublin, Ireland: Blackhall Publishing.
- Gaffney, H., Ttöfi, M. M., & Farrington, D. P. (2019). Evaluating the effectiveness of school-bullying prevention programs: an updated meta-analytical review. *Aggression and Violent Behavior*, 45, 111–133. doi: 10.1016/j.avb.2018.07.001
- González-Moreno, M. J., Cuenca-Piqueras, C., & Fernández-Prados, J. S. (2020). Cyberbullying and education: state of the art and bibliometric analysis. *ACM International Conference Proceeding Series*, 191–195. doi: 10.1145/3395245.3396449
- Gürhan, N. (2017). Her Yönü ile akran zorbalığı. *Türkiye Klinikleri Psikiyatri Hemşireliği*, 3(2), 171–181.
- Hamurcu, S. (2020). İlkokul öğrencilerinde akran zorbalığı: Ankara Pursaklar örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel Sayısı), 5540–5564. doi: 10.26466/opus.758653
- Juvonen, J., & Gross, E. F. (2008). Extending the school grounds? - bullying experiences in cyberspace. *Journal of School Health*, 78(9), 496–505. doi: 10.1111/j.1746-1561.2008.00335.x
- Karahan, O., & Aslan, A. (2020). Scientificity and h-index. *Acta Medica Alanya*, 4(1), 1–2. doi: 10.1038/embor.2008.233
- Karmakar, S., & Das, S. (2021). Understanding the rise of twitter-based cyberbullying due to covid-19 through comprehensive statistical evaluation. *54th Hawaii International Conference on System Sciences*. 4 January 2021, Maui, Hawaii (Virtual).
- Kızıltan, E. (2019). Öğretmenlerin maruz kaldıkları mobbing eylemlerine yönelik nitel bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Karabük.
- Köse, G., Kurutkan, M. N., & Orhan, F. (2020). Kalp yetmezliği konusunda en çok atıf alan ilk 100 makalenin bibliyometrik analizi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 7(2), 92–104.
- Kurtça, T. T., Çağlar, E. E., & Özcan, Y. S. (2020). Akran zorbalığı ve travma sonrası stres bozukluğu arasındaki ilişkinin gözden geçirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2), 584–595. doi: 10.24106/kefdergi.693410
- Longobardi, C., Badenes-Ribera, L., Fabris, M. A., Martinez, A., & McMahon, S. D. (2019). Prevalence of

- student violence against teachers: a meta-analysis. *Psychology of Violence*, 9(6), 596–610. doi: 10.1037/vio0000202
- Franco, L., Borrego, J., & Díaz, F. (2009). Domestic violence: a bibliographic and bibliometric review. *Psicothema*, 21(2), 248–254.
- Martins, A., & Nascimento, A. (2017). Domestic violence, alcohol and other associated factors: a bibliometric analysis. *Arquivos Brasileiros de Psicologia*, 69(1), 107–121.
- Moura, L. K. B., Azevedo, U. N. de, Wingerter, D. G., Ferreira, M. A. F., Maciel, M. P. R., Moura, R. P., Silva, A. M. da, & Alves, M. do S. C. F. (2020). Bibliometric analysis of the scientific evidence on violence perpetrated against the elderly. *Ciência & Saúde Coletiva*, 25(6), 2143–2152.
- Nansel, T. R., Overpeck, M., Pilla, R. S., Ruan, W. J., Simons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among US youth. *Jama*, 285(16), 2094. doi: 10.1001/jama.285.16.2094
- Olweus, D. (1977). Olweus D. Aggression and peer acceptance in adolescent boys: two short term longitudinal studies of ratings. *Child Development*, 48(4), 1301–1313. doi: 10.2307/1128488
- Olweus, D. (1993). Bullying at school: what we know and what we can do. In J. Dunn (Ed.), *Understanding Children's Worlds* (pp. 5–58). Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Osareh, F. (1996). Bibliometrics, citation analysis and co-citation analysis: a review of literature 1. *Libri*, 46(3), 149–158. doi: 10.1515/libr.1996.46.3.149
- Özbilen, F. M., & Canbulat, T. (2017). Okul zorbalığı ve sınıf içi istenmeyen davranışlara ilişkin öğretmen tutumlarının değerlendirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(57), 1–15.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348–349.
- Singh, V., & Gochhait, S. (2020). The development of artificial intelligence in health and medicine: a bibliometric analysis. *European Journal of Molecular and Clinical Medicine*, 7(6), 2585–2594.
- Smith, P. K. (2013). School bullying. *Sociologia, Problemas e Práticas*, 71, 81–98. doi: 10.7458/SPP2012702332
- Smith, P. K., Cowie, H., Olafsson, R. F., Liefhoghe, A. P. D., Almeida, A., Araki, H., Del Barrio, C., Costabile, A., Dekleva, B., Houndoumadi, A., Kim, K., Olafsson, R. P., Ortega, R., Pain, J., Pateraki, L., Schafer, M., Singer, M., Smorti, A., Toda, Y., Tomasson, H. & Wenxin, Z. (2002). Definitions of bullying: a comparison of terms used, and age and gender differences, in a fourteen-country international comparison. *Child Development*, 73(4), 1119–1133. doi: 10.1111/1467-8624.00461
- Solberg, M. E., & Olweus, D. (2003). Prevalence estimation of school bullying with the Olweus bully/victim questionnaire. *Aggressive Behavior*, 29(3), 239–268. doi: 10.1002/ab.10047
- Tosun, A., & Bostancı, A. (2019). Okulların dna profilleri ile öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık

- düzeyleri arasındaki ilişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1115–1127.
- Ünalı, M., & Şahin, R. (2012). Şiddete yönelik tutum ve okul zorbalığı. *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1), 63–71.
- Wang, G. F., Jiang, L., Wang, L. H., Hu, G. Y., Fang, Y., Yuan, S. S., Wang, X. X., & Su, P. Y. (2019). Examining childhood maltreatment and school bullying among adolescents: a cross-sectional study from anhui province in China. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(5), 980–999. doi: 10.1177/0886260516647000
- Wang, J., Iannotti, R. J., & Nansel, T. R. (2009). School bullying among adolescents in the United States: physical, verbal, relational, and cyber. *Journal of Adolescent Health*, 45(4), 368–375. doi: 10.1016/j.jadohealth.2009.03.021
- Williams, K. R., & Guerra, N. G. (2007). Prevalence and predictors of internet bullying. *Journal of Adolescent Health*, 41(6), 14–21. doi: 10.1016/j.jadohealth.2007.08.018
- Wu, Y., Chen, J., Fang, H., & Wan, Y. (2020). Intimate partner violence: a bibliometric review of literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5607.
- Yang, F. (2021). Coping strategies, cyberbullying behaviors, and depression among Chinese netizens during the covid-19 pandemic: a web-based nationwide survey. *Journal of Affective Disorders*, 281(December 2020), 138–144. doi: 10.1016/j.jad.2020.12.023
- Yelboğa, N., & Koçak, O. (2019). Lise öğrencilerini akran zorbalığına iten nedenlerin değerlendirilmesi ve artvin örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(35), 771–802.
- Zhang, G. B., Wang, G. F., Han, A. Z., Xu, N., Xie, G. D., Chen, L. R., & Su, P. Y. (2019). Association between different stages of precollege school bullying and murder-related psychological behaviors among college students in anhui province, China. *Psychiatry Research*, 282(December, 112593), 1–8. doi: 10.1016/j.psychres.2019.112593